Суратларда: (чапда) колхознинг илғор бригадаси бошлиғи М. Бобоқулов ва пешқадам механизатор А. Каримов ўртоқлар машина бункеридан тўкилган пахтанинг сифатини текширмоқдалар. (Ўнгда) Илғор механизаторлардан О. Ўрозбоев, А. Қодирбоев ва А. Арақулов ўртоқлар. Уларнинг ҳар бири кунига 3-4 тоннадан ошириб пахта термоқда.

Н. Тўраев фотолари.

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 184 (3922). | Пайшанба, 19 сентябрь 1968 йил. | Баҳоси 2 тийин.

356.000 тонна пахта учун

ОБЛАСТЬ КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 18 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар	Пахта тайёрлаш: Бир кунда	Пахта тайёрлаш: Мавсум бошидан бери	Машина терими: Бир кунда	Машина терими: Мавсум бошидан бери
Бекобод	0,67	3,49	0,33	1,13
Янгийўл	0,54	3,19	0,01	0,21
Бўка	0,44	1,08	0,26	0,31
Оққўрғон	0,13	0,37	0,16	0,47
Юқори Чирчиқ	0,16	0,24	—	—
Ўрта Чирчиқ	0,07	0,08	—	—
Область бўйича	0,34	1,43	0,15	0,36

ТЕРИМ СУРЪАТИ ОШАДИ

Далаларда пахта йиғим-терими кун сайин авж олдирилаётган шу кунларда колхозимиз деҳқонлари ҳар бир дақиқани ғанимат билиб, долзарб мавсумни уюшқоқлик билан ўтказишга ҳаракат қилмоқдалар. Уларнинг бирдан-бир нияти давлат омборига ҳар йилгидан ҳам кўп ва сифатли «оқ олтин» етказиб беришдан иборат.

Ҳозир далаларимизда пахта қийғос очилган. Дефолиация ўз вақтида сифатли ўтказилганлиги туфайли машиналарни барвақт ишга тушириб юбориш имконияти яратилди. Шу кунларда пахтазорларимизда 30 та «зангори кема» тинимсиз ишлаб турибди. Машинанинг қудрати, механизаторларнинг ғайрати туфайли кунига йиллиқ планнинг 3—4 проценти миқдорида пахта териб, давлатга топширмоқдамиз.

Колхозимизда пахта терими бошланган кунданоқ барча ишни ўзаро социалистик мусобақа асосида ташкил этмоқдамиз. Бир-бирлари билан беллашаётган бригада ва звеноларнинг деҳқонлари «кунига йиллик планнинг 5—6 проценти миқдорида пахта топширайлик» деган шиорни ўртага ташлаб, бор куч-ғайратлари билан меҳнат қилмоқдалар.

Йиғим-терим ишлари хўжалигимизнинг айниқса Исмат Беркинбоев, Мусурмон Бобоқулов ўртоқлар бошлиқ бригадаларида уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Бу бригадаларнинг коллективлари ўзларига қарашли пахта майдонларининг ҳар гектаридан пландагига нисбатан 8—9 центнер кўп «оқ олтин» кўтариш ва ҳосилнинг ҳаммасини машиналар билан териб олишга қатъий аҳд қилишган. Сўзи билан иши бир бўлган бу азаматлар йиғим-теримнинг дастлабки кунлариданоқ астойдил меҳнат қилиб, ҳар куни давлатга йиллик планнинг 4—5 проценти миқдорида «оқ олтин» етказиб беришмоқда.

Колхозимизда Абдуғаффор Каримов, Абди Ҳакимов, Ортиқбой Ўрозбоев, Абдулла Қодирбоев каби кўпгина тажрибали механизаторлар бор. Улар машиналарни унумли ишлатаётганликлари туфайли колхоз хирмонига ҳар куни ўнлаб тонна пахта тўкилмоқда. Уларнинг ҳар бири кунига 3—4 тоннадан ошириб пахта термоқда.

Пахтакорларимизнинг йил бўйи қилган ҳалол меҳнатлари зое кетмади. 970 гектар майдонда мўл ҳосил етиштирилди. Деҳқонларимиз йил бошида ҳар гектар ердан 20 центнердан ҳосил олишни планлаштирган эдилар. Пайкаллардаги ҳосилнинг чўғини чамалаб кўргач, улар «ҳосилдорликни 28—30 центнерга етказамиз» деб аҳд қилишди.

Ана шу мажбуриятни муваффақиятли бажариш учун пахта теримига олдиндан пухта ҳозирлик кўрдик. Барча терим машиналари, пахта ташиш прицеплари ва бошқа техника воситаларини ўз вақтида сифатли ремонтдан чиқариб қўйдик. Терим арафасидаги тадбирларнинг ҳаммаси ўз вақтида амалга оширилди.

Механизатор ва пахтакорларимиз мамлакатга 2660 тонна «оқ олтин» етказиб бериш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилмоқдалар. Ҳар бир киши ўзига топширилган ишни сидқидилдан бажараяпти. Деҳқонларимиз «бу йил етиштирилган ҳосилнинг 80 процентини машиналар билан териб, йиллик пахта тайёрлаш планини 20 иш кунида, яъни 10 октябргача бажарамиз» демоқдалар.

Колхозимизда пахта йиғим-теримида қатнашаётганларга қулай маданий-маиший шароит яратиб берилган. Дала шийпонлари колхозчиларнинг ҳақиқий дам олиш жойига айлантирилган. Механизаторларимиз ўртасида социалистик мусобақани кучайтириш мақсадида вимпель ташкил этдик. Бу вимпель ҳар беш кунда энг кўп пахта териб олган пешқадам механик-ҳайдовчига берилади. Шу билан бир вақтда унга қўл соати ҳам мукофот қилинади.

Хуллас, кун сайин суръатга суръат қўшиб, пахта йиғим-теримини қисқа муддатда ўтказиш, давлатга ҳар йилгидан ҳам кўп пахта етказиб бериш учун барча имкониятларимизни ишга солишмиз.

Т. ЧИННИБЕКОВ,
Оққўрғон районидаги Карл Маркс номли колхоз раиси.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ҒЎЗАЛАРНИ ДЕФОЛИАЦИЯ ҚИЛИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 18 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар	Дефолиация қилинган майдон	Мажбуриятга нисбатан процент ҳисобида
Оққўрғон	42600	99,1
Ўрта Чирчиқ	29194	85,9
Бўка	40290	79,0
Бекобод	17462	62,4
Юқори Чирчиқ	4858	62,3
Янгийўл	18753	53,6
Область бўйича	153157	76,6

ПЛАННИ ЎН УЧ КУНДА БАЖАРАМИЗ

Звеномизда 32 гектар пахта майдони бор. План бўйича 25,5 центнердан пахта беришимиз керак. Биз гектаридан 30 центнердан ҳосил топширамиз деб мажбурият олганмиз. Ана шу сўзимизнинг устидан чиқиш учун ёз бўйи фидокорона меҳнат қилдик. Барча майдондаги ҳар туп ғўза серҳосил бўлиб етишди.

Йиғим-теримни барвақт бошлаш мақсадида дефолиация ўз вақтида ўтказилди. Бу ишнинг сифатига алоҳида эътибор берганимиз учун ғўза барглари яхши тўкила бошлади ва машина теримига бошқа хўжаликлардан олдинроқ тушиш имконияти туғилди. Биз теримни 17 сентябрдан бошладик. Ҳамма ердаги пахтани менинг ўзим машина билан териб олишга қарор қилдим. Тўкилган пахталарни териб олиш илгаригидек килограмм бай эмас, гектар бай қилиб белгиланди. Аввало мен машинани яхши ишлатиб пахтанинг кам тўкилиши учун ҳаракат қилаётирман. Звено аъзолари тўкилган пахтани пешма-пеш териб олаётирлар.

Биз бу йил ҳеч қандай ёрдамчисиз, ҳатто қишлоқ мактаби ўқувчиларини ҳам чақирмай ҳамма пахтани ўзимиз машинада териб оламиз. Планни сентябрь ойи охирида яъни ўн уч кунда бажарамиз.

М. ИСМОИЛОВ,
Ўрта Чирчиқ районидаги «Партия XXII съезди» колхозининг звено бошлиғи.

МОСКВАЛИК БИНОКОРЛАР ШАРАФИГА

Яқинда Чилонзордаги 15-кварталда қад кўтарган бино деворида: Москва номли 228-ўрта мактаб деган ёзув пайдо бўлди. Бу мактаб биносини москвалик бинокорлар қуриб бердилар. Янги мактабда 960 ўрин, қулай парталари бўлган ажойиб синф хоналари, жуда яхши ўқув кабинетлари, спорт зали бор.

Москвалик бинокорлар Ўзбекистон пойтахти болаларига армуғон этган ана шу туҳфа учун Тошкент аҳолиси билдирган чуқур миннатдорчилик белгиси сифатида бу мактабга ватанимиз пойтахти номи берилди. (ЎзТАГ).

АДАБИЁТЛАР ҲАМКОРЛИГИ—ХАЛҚЛАР ҲАМКОРЛИГИ

ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИ ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ ТОШКЕНТ КОНФЕРЕНЦИЯСИГА

Ўзбек адабиёти жаҳондаги энг қадимий ва бой адабиётлардан бири бўлиб, унинг энг яхши дурдоналари жаҳон халқлари адабиёти ривожига самарали таъсир ўтказиб келган.

«Правда» газетаси кўрсатганидек, Ўзбекистон халқи Греция ва Хитой, Ҳинд ва Эрон қадимий маданиятлари билан яқин алоқада бўлган. Ўзбек халқи умумжаҳон маданиятини яратишда тенг ҳуқуқ билан қатнашган.

Бу ўринда Шарқда машҳур бўлган биргина «Хамса» яратиш традициясини ва унда улуғ ўзбек шоири Навоийнинг ўйнаган улкан ролини эслашнинг ўзи етарли бўлса керак. Унинг ижоди Яқин ва Ўрта Шарқ халқлари адабиётига самарали таъсир ўтказиб келган. Буни ҳинд ёзувчиси Кришан Чандр ҳам, Миср адиби Муҳаммад Мандуралар алоҳида қайд этадилар.

Ўзбек ва чет эл Шарқи адабиёти ўртасидаги алоқалар хусусан, Улуғ Октябрь инқилобидан кейинги янги даврда, қолаверса иккинчи жаҳон урушидан кейинги йилларда янада чуқурлашди, ижодий тарзда ўсиб борди. Биргина ўзбек совет адабиёти эмас, бутун совет адабиёти ҳам шу даврда чет мамлакатларда катта обрў қозонди.

Ҳинд эдабиётшуноси Сажжот Зоҳир урушдан кейинги йилларда совет адабиётининг чет элга тарқалиши ҳақида гапириб, бундай дейди: «Қайсики, мен билган ва таниган ёзувчилар орасида агар битта-яримтасигина совет адабиётига танқидий ёки душманлик билан боқмаса, қолган кўпчилиги уни асосан ижобий баҳолайди. Характерлиги шундаки, совет адабиётини ҳамма ҳам қизиқиш билан кузатади. Эндиликда эса уни халқаро аҳамият касб этувчи воқеликка айланганлигини ҳатто Совет Иттифоқининг душманлари ҳам инкор этишдан ожиздирлар. Агар таъбир жоиз бўлса, унинг ҳаракатини худди қитъалараро баллистик ракетага ўхшатиш мумкинки, у бормаган ва боролмайдиган жаҳоннинг бирор бурчаги топилмаса керак».

Айниқса Ҳамза, С. Айний, Ойбек, Ҳ. Олимжон, Ғ. Ғулом, А. Қаҳҳор, Уйғун, Ш. Рашидов, Зулфия, Шайхзода сингари талантли санъаткорларимизнинг асарлари жаҳон халқларининг, хусусан Осиё ва Африка халқларининг кундалик ҳаёти ва курашида уларга улкан маънавий ёрдам бермоқда. Биргина Ғ. Ғулом асарлари жаҳондаги 30 дан ошиқ тилда бир неча миллионн нусхада нашр этилган. Ойбек асарлари ҳозиргача олтмишдан ортиқ чет эл тилларида нашр этилди. Унинг биргина «Навоий» романи эса йигирмадан ортиқ чет тилларда босилиб чиқан.

Совет ҳокимияти йилларида мамлакатимиз халқлари Осиёдаги 382 ёзувчининг 2207 китоби, араб мамлакати ёзувчиларининг 252 дан ортиқ китоби билан танишдилар. Ўз навбатида чет эл Шарқи ёзувчилари эса 120 совет ёзувчисининг 700 дан ортиқ асарини ўз она тилларига таржима этдилар.

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари Тошкент конференциясининг ўн йиллиги олдидан Тошкент бадиий адабиёт нашриёти Бирлашган Араб Республикаси, Ҳиндистон, Жазоир, Ироқ, Судан, Покистон, Вьетнам Демократик Республикаси, Япония каби мамлакатлар ёзувчилари асарларидан намуналар таржима қилиб нашр этмоқда.

Тошкентда Шарқ адабиётлари нашриётининг юзага келиши эса ана шу ўзаро адабий-маданий алоқаларнинг чуқурлашувида муҳим роль ўйнамоқда. Нашриёт томонидан кейинги беш йил мобайнида чет эл Шарқи адабиётининг дурдоналари бир миллион икки юз мингдан ортиқ нусхада нашр этилди. Бу китоблар орасида чет эл Шарқидаги деярли барча халқлар ёзувчиларининг асарлари бор. Эндиликда чет элларда фақат ўзбек ёзувчиларининг асарларигина эмас, шунингдек ўзбек адабиёти ва айрим ёзувчилар ижоди ҳақида турли мақола ва тақризлар ҳам пайдо бўлаётир.

Эълон қилинаётган илмий ишлар ёки тақризлар бир томондан ўзбек совет адабиёти намуналарини улар тилига таржима қилиш ва нашр этиш туфайли бўлса, иккинчидан бу ишларнинг авторлари бизнинг адабиётимиз ҳақида ўз ўқувчиларига маълумот бериш ва ташвиқ қилиш вазифасини бажармоқдалар.

Масалан, Эронда чиқадиган «Поёми нав» журналида ўзбек классик ва ҳозирги замон адабиёти, санъати ва маданияти, халқ маорифи ҳақида жуда кўп мақолаларни ўқиш мумкин. Журналда «Ойбекнинг «Навоий» романи», «Ғафур Ғулом ва Ойбекнинг ижоди» каби мазмундор мақолалар борки, уларда ҳар икки ёзувчи ижоди тўғри талқин этилади.

Муҳими шундаки, ҳозирги вақтда ўзбек адабиёти чет эл адабиётларининг шаклланиши ва вояга етишида ўзининг самарали ижодий таъсирини ўтказмоқда. Хусусан янги уйғур адабиётининг туғилиб, вояга етишида ўзбек ва қозоқ совет адабиётлари муҳим роль ўйнамоқда. Буни уйғур адабиётчи намоёндалари ва матбуоти ҳам эътироф этади.

Бу ҳақда Синьцзянда чиқадиган «Торим» журнали уйғур ёзувчиси Зуннун Қодирнинг М. Горький ва Ғафур Ғулом ҳикоялари таъсирида камолатга етганлигини айтади: «Горький ва ўзбек совет шоири ҳам ёзувчиси Ғафур Ғулом ҳикоялари кўзга кўринган уйғур ёзувчиси Зуннун Қодирнинг проза соҳасидаги «Мағрур кетганда», «Чиниқиш» ҳикояларидаги муваффақиятлари учун зўр илҳом берди». Худди шу фикрларни уйғур шоири Рўзи Қодирий ўзининг «Бизнинг ҳам устозимиз» деган мақоласида тасдиқлайди. Янги уйғур адабиётининг асосчиси Лутфулла Муталлибнинг «Синьцзян» газетасида босилган «Советлар Шарқидаги қариндошлар адабиётидан янада кўпроқ ўрганайлик» деган мақоласи кўп миллатли совет поэзиясининг, жумладан ўзбек совет поэзиясининг янги уйғур поэзияси ривожига кўрсатган самарали таъсирини фактлар орқали умумлаштириб беради. «Биз,—дейди Лутфулла Муталлиб,—улуғ ва ўлмас Ленин ғояларининг бадиий ифодасини Совет Шарқидаги тили, урф-одати бизга яқин ва ўхшаш бўлган дўстларимиз, қариндошларимиз адабиётидан бевосита кўра олдик. Хусусан, миллий хусусияти, турмуши, тили, одати, ҳаёт кечириши бизга жуда ўхшаш бўлган ўзбек совет адабиёти, жумладан поэзиянинг намуналаридан янада ёрқин кўриб олдик. Бу нарса янги турмуш қуриш йўлидаги жангга отланган жанговор халқимизнинг маънавий қуроли бўлиб хизмат қилмоқда. Шунингдек янги курашчан уйғур адабиётининг, жумладан, поэзиянинг шаклланишида ҳам асосий омиллардан бири сифатида роль ўйнади, ўйнамоқда. Шахсан мен душман билан қалам орқали қаттиқ олишишни совет адабиёти намояндаларидан ўргандим. Айниқса, М. Горький, В. Маяковский, Ҳамза, Ходи Тоқтош, Ғафур Ғулом, Ҳ. Олимжонлардан кўпроқ ўргандим. Ана шулар менинг ҳурматли устозим бўлади».

Маълум бўладики, эндиликда ўзбек совет адабиёти чет элдаги кишилар учун фақат бадиий-эстетик тарбиявий роль ўйнабгина қолмай, балки улар адабиётнинг ривожланишида ҳам ўз таъсир кучини кўрсатмоқда. Бу, шубҳасиз, ўзбек совет адабиётининг ҳам ғоявий, ҳам бадиий жиҳатдан тобора камолот сари бораётганлигини исботлайди.

Халқлар ўртасидаги адабий алоқаларни ривожлантиришда ёзувчиларнинг ўзаро дўстлиги ва ҳамкорлиги муҳим аҳамият касб этади. Бу ерда Зулфия билан, ҳинд ёзувчиси Гурбахш Сингхнинг «ота-бола» эканлиги ёки Ғ. Ғулом билан Гурбахш Сингх, Навтеж Сингх ўртасидаги ўзаро дўстликни олиб кўриш мумкин.

Гурбахш Сингх ўзининг Зулфия билан бошланган «ота-бола»лик тарихини шундай ҳикоя қилади: «Осиё ёзувчиларининг 1956 йил охирида Деҳлида бўлиб ўтган конференциясида мен ўзбек шоираси Зулфия билан учрашиб қолдим. Бу тасодифий учрашув конференция давомидаёқ шундай бир катта самимий дўстликка айландики, мендан ёш бўлган ёзувчилар астойдил рашк қила бошладилар. Бу кулгили эди. Уларни қийнамаслик учун мен кишини мафтун этувчи шоирага ака-сингил бўлишни таклиф этдим. Аммо Зулфия қўлларини кифтимга ташлаб очиқ табассум билан: «Келинг, ота-бола тутинайлик, бу менинг ҳам иззат-ҳурматим, улар ҳам тинчийди» деди. Дарҳақиқат, конференциянинг ёпилиши маросимидаги мажлисда мен ўзаро тузган битимимизни айтганимда романтик кайфиятдаги ҳамкасбларим анчагина енгил тортдилар.

Зулфия Деҳлидан 300 миля узоқликдаги Притнагарга — менинг уйимга меҳмон бўлиб келишга ваъда берди. Энди менинг қариндош-уруғларим унинг ҳам қариндош-уруғлари бўлиб қолган. Зулфия улар билан танишиши керак эди. У ваъдасининг устидан чиқди. Январь оқшомларидан бирида машинада узоқ ва машаққатли йўл босиб, эшигимдан кириб келди. Бу оқшом оиламиз хотирасида абадий сақланиб қолади. Мен рафиқам билан таниқлган шоира Зулфияни бағримизга олиб, улуғ совет халқи билан учрашгандек бўлдик.

Эртасига эрталаб атоқли совет ёзувчилари ва қўшниларимиз олдида тантанали равишда Зулфия билан ота-бола тутиндик. Зулфиянинг тўрт қизим билан бирга боғимни айланиб айтган ўзбек, рус ва ҳинд қўшиқлари боғимдаги кўм-кўк дарахтларнинг яшил қалбларида ҳозиргача янграмоқда. Зулфиянинг инсоният, муҳаббат ва дўстлик ҳақида айтган қўшиқлари ҳозир ҳам қулоғимда.

1958 йил. Орадан икки йил ўтган. Тошкентда, Зулфия шаҳрида ўтадиган Осиё ва Африка ёзувчиларининг иккинчи конференциясига қатнашувчи ҳинд делегацияси составига мени ҳам киритишди. Янги бир асар бошлаб қўйган эдим. конференцияга келсам ишим қолиб кетиши мумкин эди. Лекин Зулфиянинг шаҳрида бўлишга, унинг менга «падарим» дейишига, унинг халқи билан танишишга бўлган иштиёқим шу қадар зўр эдики, мен сафардан воз кеча олмадим. Тошкентга келиб самолётимиз шинам аэропортга қўнганида қалбим ҳаяжонга тўлган эди. Шошиб турганимга қарамай, матбуот ходими олдимга келиб салом берди: «Конференцияга келишдан асосий мақсадингиз нима?» Мен ўйлаб турмай: «Қизимни кўргани келдим» дедим. «Э э, бу ерда қизингиз борми, Ҳиндистон элчихонасида бўлса керак?» деди у. «Йўқ, қизим ўзбек шоира» дедим мен.

Зулфия билан ота-бола тутунганлигимизни мухбирга гапириб берганимдан сўнг, у жуда ҳам қизиқ, муҳим янгиликни билиб олдим, деб жўнаб қолди. Ҳолбуки, бу ҳақда аллақачон радиодан айтилган эди».

Бу ўринда ҳинд ёзувчиси Гурбахш Сингх «Икки ёзувчининг яқинлашуви — икки дунёнинг яқинлашувидир» деган сўзи беихтиёр ёдга тушади.

Халқлар ўртасидаги адабий алоқаларнинг тобора чуқурлашиб боришида замонанинг қалби ва кўзи ҳисобланган ҳар бир соф виждонли ёзувчининг зиммасига масъулиятли вазифалар тушади. Чунки улар ўз асарлари орқали кишиларни гуманизм, пролетар интернационализми руҳида тарбиялашга, халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик, ҳамкорлик учун кураш ишини янада мустаҳкамлашга ёрдам беришга даъват этилганлар. Шу руҳ билан яратилган асарлар халқларнинг бир-бирлари билан дўст бўлишларида воситачилик ролини ўтайди. Ҳақиқий етук бадиий асар халқларга жаҳон деразасини очиб беради, турли эл-юртлардан, турли халқлар ҳаёти ва интилишидан дарак беради, халқлар ўртасида дўстлик, ҳамкорликни мустаҳкамлайди, қалблардан-қалбларга йўл очади, адабий алоқаларнинг чуқурлашувига олиб кетади.

Ўзбек совет адабиёти эллик йилга яқин муддат давомида жуда катта тараққиёт босқичини босиб ўтди. Ўзбек адабиётининг халқаро алоқалари фақат чет эл Шарқи мамлакатлари билангина эмас, шунингдек, жаҳон халқлари прогрессив адабиётлари билан ҳам алоқаси мустаҳкамланиб, чуқурлашиб бормоқда.

Гурбахш Сингх таърифи билан айтганда: «Адабиёт турли тилларда бўлса ҳам унинг қалби битта. Ҳамманинг ҳурматига сазовор бўлган бирорта ҳам подшо ўтмаган, аммо шоир ва ёзувчиларни ҳамма ҳурматлайди ва қутлайди».

С. МИРВАЛИЕВ.

КАНОП МАШИНАДА ЎРИЛМОҚДА

ЯНГИБОЗОР, 17 сентябрь. (ЎзТАГ). Иттифоқимизда етиштириладиган канопнинг ўндан тўққизини берадиган Ўзбекистонда биринчи марта каноп машинада ўрила бошлади. Икки одам бўйи келадиган каноп поянн ўриш қийинлигидан ҳозиргача қўлда ўрилиб келарди.

Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхози даласига Луганск ва Тошкент (Бутуниттифоқ луб экинлари илмий тадқиқот институти ва пахтачилик учун машиналар ясаш билан шуғулланувчи давлат махсус конструкторлик бюроси) конструкторлари ясаб берган ўрим машинаси чиқарилди.

«Беларусь» тракторига тиркаладиган машинанинг иш органлари маккажўхори комбайни типида қилинган. Агрегат ҳар сменада икки-уч гектар ернинг поясини ўриб беради. У 20—30 ўроқчининг ўрнини боса олади. Дастлабки кунлардан маълум бўлишича, машинада ўриш ғоят сифатли чиққан. Келаси йилдан бошлаб Чирчиқдаги қишлоқ хўжалиги машиналари заводи каноп поя ўрадиган машиналарни кўплаб ишлаб чиқаришга киришади.

ПОЙТАХТИМИЗДАГИ шарикоподшипник заводининг пешқадам ишчиси Р. Самохина ўн йилдан буён самарали ишлаб келмоқда. Суратда: Р. Самохина иш устида.

СЕРГИЛИ районидаги тикув фабрикасининг коллективи Роза Григорьевнани ғоят ҳурмат қилади. Илғор тикувчи Р. Соколова шу кунларда белгиланган 80 ўрнига 120 та буюм тикмоқда.

М. Муҳаммаджонов фотоси.

ФЕСТИВАЛЬ КИТОБЛАРИ

Осиё ва Африка мамлакатларининг Тошкентда очиладиган халқаро кинофестивали тобора яқинлашмоқда. Фестиваль ўзбек киносанъати учун ҳам чинакам ижодий кўрик бўлади. Катта маданият байрами олдидан фестиваль совғалари ҳозирланмоқда.

Ўзбек киносанъатининг ривожланиши ва тараққиётини ҳикоя қилувчи китоблар босилиб чиқади. Санъатшунослик илмий-текшириш институти олимлари ёзган монография ҳам китобхонларга тақдим этилади.

Фестиваль кунларида ўзбек халқининг маданий ёдгорликларига оид асарлар туркуми Тошкентга келган азиз меҳмонларга тақдим этилади. «Хоразм», «Регистон», «Шоҳизинда», «Бибихоним» каби китобчалар қайта нашр этилмоқда.

Машҳур рус қўшиқчиси Ф. Шаляпининг ўзбек тилида чиқарилаётган «Ҳаётим саҳифалари» номли асари ҳам фестивалга бағишланган китоблардан биридир.

Ўзбекистоннинг моддий-маданий ёдгорликлари акс эттирилган рангли открткалар сотувга чиқарилиши арафасида турибди. Бундай рангли открткалардан бир нечтаси улуғ шоир Алишер Навоий асарларига ишланган иллюстрациялардан ташкил топади.

ТОШКЕНТ ҚУРИЛИШЛАРИДА

ШАҲРИМИЗНИНГ 23-кварталида яна бир кўркам бино қад кўтарди. Уни подмосковьелик бинокорлар туҳфа қилишди. Суратда: (чапдан) Подмосковье қурилиш-монтаж поезди бунёдкорлари В. Борсуков ва Н. Васютин ўртоқлар. (Ўнгда) коллектив бунёд этган янги тўққиз қаватли бинони кўриб турибсиз.

Э. Ботиров фотолари.

ҚЎШИМЧА ФОЙДА

«Чирчиқсельмаш» заводи коллективи яқинлашиб келаётган ўз байрамлари — Бутуниттифоқ машинасозлар кунини В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун социалистик мусобақани тобора авж олдирмоқдалар. Барча цех ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари бу олижаноб ҳаракатда актив иштирок этишяпти.

Мусобақа жараёнида илғор иш методлари кенг оммалаштирилмоқда. Янги техника воситалари ишга туширилмоқда. Мавжуд асбоб-ускуналар қувватидан тўлароқ фойдаланишга қаратилган тадбирлар амалга оширилмоқда.

Бу ўзининг ажойиб самараларини бермоқда. Қишлоқ хўжалиги машиналари ишлаб чиқариш топшириқлари ойдан-ойга ортиғи билан бажариляпти. Шу йилнинг саккиз ойлик ялпи маҳсулот тайёрлаш плани деярли 105 процент қилиб адо этилди. Ишлаб чиқаришнинг бошқа техника-иқтисодий кўрсаткичлари ҳам белгилангандан анча юқори бўлди. Меҳнат унумдорлиги ўтган йилнинг шу давридагига қараганда 3 процент ортди.

Планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтиб ишлаш маҳсулот таннархини камайтиришга беқиёс ёрдам бермоқда. Шунинг учун ҳам фойда олиш плани доим зиёдаси билан бажарилмоқда. Маҳсулотни реализация қилишда олинган фойда миқдори белгиланганидан 1,8 процент ортиқ бўлди. Бу қўшимча 40 минг сўмлик фойда олинди демакдир.

Машинасозлар барча қишлоқ хўжалиги агрегатлари ва уларга запас қисмлар тайёрлаш планини муваффақиятли адо этаётганликлари диққатга сазовордир. Шу вақтгача қўшимча ўнлаб культиваторлар, қапон поясини шиладиган машиналар ишлаб чиқарилди ва қишлоқ хўжалик меҳнаткашларига етказиб берилди.

КОММУНИСТЛАР ҲАҚИДА ҲИКОЯЛАР

ЕТАКЧИ

У ҳар кунги одати бўйича цех айланиб юрган эди, кимнингдир безовталаниб чақирганини эшитиб қолди.

— Неъматилла ака, буёққа бир қаранг.

Неъматилла орқасига ўгирилган эди, собиқ шогирди, яқиндагина мустақил ишга ўтган Анатолийни кўрди. Анатолий нимадандир хафа эди. Демак, бирор кўнгилсиз воқеа рўй берибди, хаёлидан ўтказди катта мастер. Кеча унга пахта териш машинаси шестернясини тайёрлаш топширилганди. Балки бу ишнинг уддасидан чиқа олмагандир?

— Хўш, хизмат, — деди Неъматилла шогирди билан кўришар экан.

— Бир маслаҳатли иш бор эди, — деди Анатолий Гребнев ва устозини дастгоҳи олдига бошлади.

— Қалай, шестернянинг тиши тўғри чиқаяптими? — йўлда савол берди катта мастер, — қийналганинг йўқми?

Йигит устозининг гапини эшитиб кулимсиради.

— Ким билади дейсиз, — жавоб берди у, — кўрсатилганидан сал фарқ қилаётганга ўхшайди. Тиш қийшиқроқ чиқди. Ўлчаб аниқладим. Лекин, қаерда янглишганимни билолмай хуноб ман.

Устоз ва шогирд ишга тушиб кетишди. Анатолий тайёрлаган дастлабки шестернянинг тиши тўғри очилганми, йўқми, буни аниқлаш учун уни махсус мосламага ўрнатиб кўрган эдилар, айланмади. Демак, тиш очишда жиндек хатоликка йўл қўйилган.

Гал дастгоҳга келди. Уни ҳам ҳаракатга келтириб кўришди. Бу иш жараёни ҳар жиҳатдан тўғри эди. Бироқ, катта мастернинг назарида бири-бирига параллель бўлган тиш очувчи икки тиғнинг бири калтароққа ўхшаб туюлди.

Ташқаридан қараганда бу нотекислик унчалик сезилмайди. Лекин бир корхонада салкам чорак асрдан бери меҳнат қилиб, катта тажриба орттирган мастер учун буни пайқаб олиш қийин бўлмади. Дарҳақиқат, икки тиғдан бири бир неча миллиметр қисқа бўлганлиги сабабли шестерня тишининг брак бўлиб чиқишига олиб келган. Битта тиғ кўпроқ, иккинчисини камроқ арралабди.

— Буни қаранг-а, — деди Анатолий, — тиғни текшириш сира эсимга келмабди.

Неъматилла Очилов пешанасидаги терларини артди.

Сўнгра улар дастгоҳнинг тиғларини қайта созлаб чиқишди.

— Раҳмат, — деди Анатолий устозига миннатдорчилик билдирди.

Катта мастер Анатолийнинг олдидан қўзғолиб, ҳали беш-олти қадам қўйгани ҳам йўқ эдики, унга томон оқ сариқдан келган, дуркунгина қиз чопиб келди.

— Неъматилла ака, — деди у қиз нимадандир ҳаяжонланарди, — кечаги гап ёдингиздан кўтарилмасин. Мен ҳам, Муҳиддинов ҳам роса тайёргарлик кўрдик. Аввал ўзингиз бир синаб кўринг.

— Эсимда, — деди Неъматилла ён дафтарини олиб варақлаб кўрар экан, — мана бу ерга ёзиб ҳам қўйибман.

Катта мастернинг одати яхши. У қилиниши керак бўлган муҳим ишларни ана шу дафтарга ёзиб қўяди. Эрта билан ишга келгач, дафтарчани бир бор кўздан кечиради. Мана унинг ён дафтарида қуйидаги ишларнинг режалари тузиб қўйилибди: «Коммунистлар сафига кириш учун тайёргарлик кўраётган комсомол қиз — йигитлардан Екатерина Крюкова ва Муҳиддиновлар билан суҳбатлашиш, уларнинг қай даражада тайёргарликка эга эканликларини текшириб кўриш. Термист Сергей Боголюбов билан биргаликда, у тайёрлаётган рационализаторлик таклифи устида ҳам суҳбатлашиш зарур. Шавкат Хўжаевнинг олий ўқув юртида қандай ўқиётганлиги билан, албатта, қизиқиб кўриш шарт».

«Ташсельмаш» заводи 3-цехи партия бюросида 15 коммунист бор. Партия бюроси секретари Неъматилла Очилов топширилган ишни муваффақиятли уддалаб келмоқда. У ҳам меҳнатда, ҳам жамоат ишида бошқаларга ўрнак бўлаётир. Эл иши учун тинмай жон куйдиради.

Неъматилла асли Пастдарғом районидан бўлиб, ёшлигидан меҳнатга меҳр қўйди. Тошкентга келиб, 5-ҳунар мактабига ўқишга кирди. Токарлик касбини ўрганди. Мактабни муваффақиятли тугаллаб, бир группа ўсмирлар билан бирга «Ташсельмаш» заводига ишга келди.

Бу вақтда Улуғ Ватан уруши давом этарди. Ҳар бир ишчи ўзининг меҳнати ғалаба онларини яқинлаштиришни англаган ҳолда меҳнат қилди. Корхона ишчиларининг кўпчилиги Неъматилла сингари ўсмирлар ва кексалардан иборат эди. Ёш токарь дастлабки кунданоқ ғайрат билан ишга киришди. Топшириқни доимо ортиғи билан бажаришга интилди. 1945 йилда уни ВЛКСМ аъзолигига қабул қилдилар. Кейинчалик комсомоллар уни ўзларига етакчи қилиб кўтаришди.

1957 йил Неъматилланинг ҳаётида ажойиб воқеа рўй берди. У коммунистлар сафидан ўрин олди. Шу кундан бошлаб, у юксак номни оқлаш учун ўз ишига янада масъулият, янада меҳр билан муносабатда бўла бошлади. Партия интизомига қатъий риоя қилди. Жамоат ишларида актив қатнашди. Цех коммунистлари 1960 йилда уни партия бюросига аъзо қилиб сайладилар. Ўтган йилнинг октябрь ойидан буён эса Неъматилла цех коммунистларига етакчилик қилмоқда.

Ўз билими, малакасини ошириб бориш ҳар бир коммунист учун муҳим фазилат бўлиши керак. Буни Неъматилла яхши англайди. Токарликдан мастерликка кўтарилди. Кечки техникумга ўқишга кирди. Уни муваффақиятли битириб, катта мастер даражасига кўтарилди.

Неъматилла Очилов цех ишчиларининг меҳнати билан, уларнинг турмуши билан қизиқади. Ҳар бир ишчининг муваффақияти тўғрисида қайғуради. Ёш коммунистлардан Тоҳир Мирсоатов унинг маслаҳати билан Тошкент политехника институтига, Шавкат Хўжаев Тошкент Давлат университетига, Сергей Бабилов эса тўрт йиллик марксизм-ленинизм асослари мактабига ўқишга кирдилар.

Партбюро секретари коммунистлар сафини ўстириш, уларнинг жамоат ишларидаги активлиги, ташаббусларини ошириш тўғрисида ҳам бош қотиради. Шу кеча-кундузда цех ишчиларидан В. Лепатов, В. Аҳмедов, К. Куликова, М. Муҳиддиновлар КПСС сафига кириш учун тайёргарлик кўрмоқдалар.

— Шу йилнинг бошида, — деди Неъматилла Очилов, — цех коммунистлари йиғилишида бир масалани ўртага ташладик. Гап шундаки, бизда рационализаторлар сони кам. Шунинг учун бу соҳадаги ишни жўнаштириб юборишда коммунистлар намуна кўрсатсинлар, деган шиор қўйилди. Ҳозир рационализаторлик ҳаракати бирмунча авж олди. Унда коммунистларнинг ҳиссаси каттадир.

Очиловнинг ўзи ҳам рационализатор сифатида ҳурмат қозонган. У Бутуниттифоқ ихтирочи-рационализаторлар жамиятининг аъзоси. Сўнгги йилларда 20 дан ортиқ таклифни ўртага ташлади. Улардан 15 таси ишлаб чиқаришга жорий этилди. Яқинда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Неъматилланинг ана шу соҳадаги ишларини ҳисобга олиб уни, Фахрий ёрлиқ билан мукофотлади. Цех коммунистларидан Н. Любиницкий, П. Пак, С. Боголюбовларнинг рационализаторлик соҳасида ишлари ҳам кишини қувонтиради.

...Биринчи смена тамом бўлди. Завод ҳовлиси ишчилар билан гавжум бўлиб кетди. Ҳамма уйга томон ошиқади. Бироқ 3-цех партия бюроси секретари улар ичида кўринмайди. Ярим соатдан сўнг цехдан бир тўп ишчилар чиқиб келишди. Улар орасида кекса ишчилар, комсомоллар кечагина ўрта мактабни битириб бу ерга ишга келган ўсмирлар бор. Ўртада эса катта мастер Неъматилла Очилов. Неъматилла бугун мўлжаллаган режаларини ўрнига қўйиб бажаргани учунми, кайфияти яхши, руҳи тетик. У шогирдлари билан қизғин суҳбатлашиб, чақчақлашиб бормоқда.

Унинг ҳар куни шундай ўтади...

С. МУҲИДДИНОВ.

ОЛХЎРИДАН МЎЛ ҲОСИЛ

Бу сер шарбат ва мазали олхўридан лаззатли консерва тайёрланади.

Бу навли олхўри академик Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-текшириш институтида етиштирилмоқда.

Олхўричилик бригадасига моҳир боғбон Н. Обидов бошчилик қилади. Бригада аъзолари бу йил мўл-кўл ҳосил етиштиришди. Шу кунларда уни пешма-пеш териб, консерва заводига топширишмоқда. Шу кунга қадар давлатга 80 тонна олхўри сотилди.

К. МАМАЖОНОВ.
боғдорчилик мактабининг ўқитувчиси.

ИЖОДИЙ ҲАМКОРЛИК

РЕПОРТАЖ

Бизнинг халқимизнинг кийим-кечакка бўлган дид ва талаби тобора ўсиб бораётган ҳозирги даврда чиройли кийиниш га не етсин. Конструктор-моделчиларимиз ана шундай гўзал ва қулай кийим-кечакларнинг тобора янги хилларини кашф этмоқдалар.

...Тикувчилик саноати Марказий-илмий текшириш институтининг пойтахтимиздаги филиали аслини айтганда ўзига хос бир лаборатория. Бу ердаги илмий ходимлар ва инженерлар коллективи кийим-кечак ишлаб чиқараётган корхоналар билан мустаҳкам алоқа боғлаганлар. Улар газламаларнинг сифати ва хусусиятларини аниқлаб, тикувчилик фабрикалари ва ательелари учун кийим-кечакларнинг янги-янги хилларини таклиф қилмоқдалар. Бу ишда кийим-кечак ишлаб чиқаришнинг технологияси янада мукаммаллаштирилади. Ўрта Осиё республикалари иқлим шароити ҳамда халқларнинг миллий хусусиятлари алоҳида эътиборга олинади.

Мана, биз каноп материалларини синаш лабораториясидамиз. Бу ерда бор-йўғи олти илмий ходим ва инженер ишлайди. Ҳозирча лаборатория жиҳозлари оддийгина. Ҳолбуки, иш миқёси анчагина катта.

Марказий илмий-текшириш институтининг аспиранти Б. Аҳмедов асбобларни диққат билан кўздан кечирмоқда. У газламага қуёш нурининг таъсирини ўрганмоқда. Аҳмедовнинг дафтари солиштириш ва анализларга тўла. Унда хилма-хил газламаларга берилган характеристикаларни кўришингиз мумкин.

Катта илмий ходим А. Маъзумовнинг текширишлари ҳам диққатга сазовордир. Лаборатория мудираси Нури Ҳамроева эса сунъий толадан тайёрланган газламаларнинг хусусиятлари устида иш олиб бормоқда. Махсус кийимларга электр таъсири ҳам ўрганилмоқда.

Илмий ходимлар материалларни очиқ ҳавода, буғда, ойнаванд қутичаларда, қуёш нури таъсирини ўрганиш мақсадида, текшириш олиб бормоқдалар. Ҳаммаси бўлиб, ҳар бир газламага 38 хил кўрсаткич бўйича баҳо берилади.

— Биз, — дейди Н. Ҳамроева, — фақатгина илмий асосларгина эмас, шунингдек кўйлак ва костюмлар тайёрлашда конструктор-моделчиларга газламалар танлаш борасида ҳам маслаҳатлар бериб борамиз.

Материалшунослик лабораториясининг мудираси Н. Ҳамраева техника фанлари кандидати Б. Мўминов билан биргаликда бу масалаларни «Ўрта Осиё республикалари иқлим шароитлари учун мос кийим-кечаклар тикишнинг гигиеник талаблари» брошюрасида ҳам умумлаштирганлар.

Ишлаб чиқариш технологияси лабораториясининг раҳбари Б. Аҳмедов лаборатория мутахассислари олиб бораётган ишлар ҳақида ҳикоя қилиб берди. Бу ерда шим тикишнинг комплекс механизациялашган поток усулини жорий қилиш устида кўпдан бери иш олиб борилмоқда. Авваллари шим оддий конвейерда тикилар, бунга эса кўп вақт кетарди. Илмий ходимлар янги технологияни ишлаб чиқишди.

Янги усулда маҳсулот тайёрлашга сарфланадиган вақт 0,29 соат қисқаради. Меҳнат унумдорлиги бир ишчи ҳисобига 2,3 марта ошади. Ишлаб чиқаришдаги 15 ишчи кучини қисқартириш имконини беради. Янги технологиянинг йиллик иқтисодий фойдаси 30 минг сўмга яқин. Бу технологияни учинчи кварталда кенг қўллаш кўзда тутилган.

Кичик илмий ходим Э. Отабоев лаборатория мудири билан биргаликда хотин-қизлар бош кийими тикишнинг илғор технологиясини жорий қилиш билан шуғулланишаяпти. Тошкент тикувчилик фабрикасида сунъий мўйнадан хотин-қизлар бош кийими тикиш технологияси ўрганилмоқда. Бу янгилик, туфайли 25 минг сўмдан кўпроқ иқтисодий фойда олиш мўлжалланаяпти. Янги технологияни ишлаб чиқишда Тошкент бош кийимлар фабрикасининг бош инженери Б. Бобоназаров ҳам муносиб ҳисса қўшяпти.

Институтнинг ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва экономика лабораториясида ҳам иш қизғин. Мудира Алла Климова ўзи бошлиқ кичик коллектив билан ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг муҳим масалаларини ҳал қилмоқда.

Ҳозиргача иккита лойиҳа қўлдан чиқди. Пойтахтимиздаги «Қизил тонг» фирмасида хотин-қизларнинг мавсумий пальтоларини группа усулида тикиш лойиҳаси ишлаб чиқаришга жорий қилинди. Бу ўринда лаборатория мудираси А. Климова, илмий ходим ва инженерлардан Л. Филатова, П. Ёқубова, фирманинг бош инженери И. Бабаянц ва технолог В. Сайгина ўртоқларнинг хизматини алоҳида қайд қилиб ўтиш керак.

Иккинчи лойиҳани ҳам ишлаб чиқаришга жорий қилиш учун тайёргарлик кўрилмоқда. Янги лойиҳа эркаклар кўйлаги тикишнинг янги технологиясини анча такомиллаштирган.

Лаборатория коллективи Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигининг топшириғи билан бир неча фабрикаларда меҳнатни ташкил этиш масалалари бўйича текширишлар ҳам олиб бормоқда. Унинг натижаларини техника фанлари кандидати Б. Мўминов ва катта инженер И. Исмоиловлар пухта ишлаб чиқмоқдалар.

— Коллективимиз, — деб ҳикоя қилади конструкторлик бюроси бош конструктор Роман Кулинченко, — иқлим шароити ва миллий хусусиятларни ҳисобга олиб, кийимларнинг янги-янги моделларини кашф қилмоқда. Биз икки йўналишда иш олиб бормоқдамиз, — булар илғор технологик конструкцияни такомиллаштириш ва саноат ишчиларининг махсус кийимлари конструкцияларини қайта ишлаб чиқишдан иборат. Биринчи йўналишда маҳсулот сифати яхшиланмоқда, ишлаб чиқариш вақти 5—20 процент камаймоқда. Иккинчи йўналишдаги ишларимиз ишлаб чиқариш хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда олиб борилаётир.

Конструкторлик бюросининг мутахассислари «Юлдуз» фирмаси учун мактаб ўқувчиларининг формаларини тайёрлашнинг анча тежамли технологиясини ишлаб чиқдилар. Бунга фирма инженер-техник ходимлари ижодий ҳамкорлиги катта фойда берди.

Бу меҳнатсевар коллектив республикамизнинг тикувчилик фабрикаларига энг замонавий, чиройли ва бежирим кийимлар конструкцияси тайёрлаб беришга даъват этилган.

Аммо, шуни ҳам айтиш керакки, бюро жойлашган бино анча торлик қилади. Лаборатория ишларининг талабга жавоб берарли даражада олиб борилиша имконият етишмаётир. Шунингдек, бюрода кадрлар танқислиги ҳам сезилмоқда. Тажрибали мутахассислар бу ерга камдан-кам келадилар. Бунинг устига хоналарни замонавий аппаратлар билан жиҳозлаш ҳақида ҳам жиддий қайғурмоқ керак. Умуман, тажриба базаси ҳақида ўйлаб кўриш вақти аллақачон етган.

Ўйлаймизки, аҳил ва ижодкор халқимиз дидига мос хилма-хил кийим-кечаклар тайёрлашда янада жонбозлик кўрсатиб ишлайди. Инженер ва илмий ходимларнинг ижодий ғайрати бундан далолат бериб турибди.

А. БРОНШТЕЙН.

И. Убайдуллаева ва М. Баҳромовалар пойтахтимиздаги кўн-галантерея фабрикасида кўпдан буён бирга ишлашади. Улар смена топшириқларини ортиғи билан бажармагунча тинчимайди.

А. Тўраев фотолари.

ЧИРЧИҚ ШАҲРИДА

НАВОИЙНИ ЭСЛАБ

Куни кеча электрохимия комбинати ёзги театри биносида буюк ўзбек шоири ва мутафаккири Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллигига бағишлаб кеча ўтказилди.

Залга йиғилган 800 га яқин кимёгар, қурувчи, ишчи ва бошқа касб эгалари Тошкент театр ва рассомчилик институти доценти Л. Хўжаеванинг суҳбатини мароқ билан тинглашди. Суҳбат давомида театр ва рассомчилик институти талабаси Н. Усмонова ва шу институт ўқитувчиси С. Панкратовалар шоир асарларидан парчалар ўқишди.

ОБУНА ҚИЗҒИН

Янги йил газета ва журналларига обуна қилиш бошланди. Бу муҳим сиёсий компанияда «Ўзбекхиммаш» заводи дарҳол пешқадамликни қўлга олди.

Заводнинг механика цехи бу ишда ўрнак бўлмоқда. 2-цех технологи А. Леденев жамоатчи обуначилар билан шу кунгача 1200 сўмдан ортиқ газета ва журналларга обуна қилишди. Ишчилар марказий газета ва журналлар қатори республика, область матбуотига ҳам қизиқиш билан ёзилишмоқда. Заводда ҳаммаси бўлиб 9 минг сўмлик обуна қилинди.

Электрохимия комбинатида, шаҳардаги бошқа завод, фабрика, қурилиш майдонларида, ўқув юртларида янги йилга обуна қилиш уюшқоқлик билан ўтмоқда.

„ДЎСТЛИК" ПОЕЗДИ САФАРДАН ҚАЙТДИ

Тошкент вокзали перронига кетма-кет поездлар келиб турса-да 17 сентябрда келган поезд айниқса қизғин ва самимий кутиб олинди. Сайёҳлар келган «Дўстлик» поездининг вагонларидан кўкракларида қаҳрамон юлдузлари, ҳукумат мукофотлари бўлган кекса ветеранлар тушдилар.

...Тошкентликлар Ўзбекистон қишлоқ хўжалик ветеранларини Ленин яшаган жойларга сафар қилиш учун кузатиб қолган кун кўпларнинг ёдида. Шундай қилиб, ўн беш кунлик сафар ҳам ўтиб кетди. «Дўстлик» поезди неча минглаб километр йўл босди. Ўзбекистонда дастлабки колхоз ва совхозларни ўз қўллари билан тузган, уларнинг экономикасини кўтарган, ўзбек қишлоқлари маданиятини юксалтирган кишилар учун бу маршрут ғоят таъсирли бўлди. Республика вакиллари Куйбишев, Ульяновск, Қозон, Москва, Ленинградда бўлиб, Ленин музейларини, пролетар революцияси доҳийсининг оташин фаолияти билан боғлиқ бўлган жойларни зиёрат қилдилар.

Пойтахт корхоналари ва ташкилотларининг вакиллари қишлоқнинг таниқли кишилари — Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари, шахсий пенсионерлар, хизмат кўрсатган агрономлар, ирригаторлар ва механизаторларни, жамоат ва давлат арбобларини кутиб олгани вокзалга келдилар. Шаҳар пионерлари ветеранларга гулдасталар тақдим этдилар.

Перронда бўлган митингда Тошкент областидаги Тельман номли колхоз бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳаким Қодиров бундай деди:

Ленин яшаган жойлар билан танишар эканмиз, худди барҳаёт Ильични кўргандек бўлдик. Ильич яшаб, ўзининг ўлмас асарларини яратган хоналарга кирар экансиз, киши қаттиқ ҳаяжонга тушади. Горькийдаги В. И. Ленин уй-музейи кишида ҳаяжонли ҳис-туйғулар уйғотади. Жимжит заллар, ошхона, кутубхона, бемор Ильич Москва билан сўзлаган телефон турибди. Унинг кабинетидаги нақшин курси билан уч стулни ўртаосиёлик усталар совға қилган. Соат миллари 6 дан 50 минут ўтганда тўхтаган. Шу пайт жаҳон оғир жудоликка учради — Ленин вафот этди.

Биз қаҳрамон шаҳар, революция бешиги Ленинград билан танишишни орзиқиб кутган эдик. Смольнийда, Ильич квартирасида бўлдик. Разливни зиёрат қилдик.

Кўрганларимиз ҳеч қачон унутилмаяжак!

Г. КИРХАДЖИ,
ЎзТАГ мухбири.

„ҲАМЗА“НИНГ 50-МАВСУМИ

САҲНАМИЗ ГАВҲАРИ

Халқимизнинг ифтихори — Ҳамза номидаги Ленин орденли ўзбек Давлат академик драма театри ўзининг эллигинчи юбилей мавсумини саҳнамиз гавҳари — «Бой ила хизматчи» спектакли билан бошламоқда.

Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг бу машҳур асари миллий театримизнинг тарихи билан тенг. Ўзбек совет драматургияси ва театрининг сарварағи ана шу классик асар билан бошланиб, йиллар оша томошабинларимизга маънавий озиқ ва эстетик завқ бағишлаб келмоқда. «Бой ила хизматчи» драмаси миллий театр санъатимизнинг дастлабки даврида бадиий ва ғоявий жиҳатдан шаклланиши ҳамда ривожланишида муҳим роль ўйнаши билан ана шу ижодий жараённи ўзида ифодалаб келган.

«Бой ила хизматчи» драмаси биринчи марта 1918 йилнинг июль ойида Ҳамза раҳбарлигидаги Фарғона «Сайёр» труппасида саҳналаштирилади. Ўша йилнинг октябрь ойида эса Тошкентда Карл Маркс номидаги (ҳозирги Ҳамза номли академик театрига асос солган) труппада Маннон Уйғур томонидан қўйилади.

1918 йилнинг бошида ёзилган бу драма ҳозирги (яъни 1939 йилдаги) нусхасидан фарқ қилади. Аввалги нусхаси ҳажм жиҳатидан кичик бўлиб, сюжети Солиҳбой билан Ғофир ўртасидаги муросасиз тўқнашув асосида қурилган эди. Ўша давр ихчамлик, ҳозиржавоблик, ўткирликни талаб қиларди. Бундан ташқари, Ҳамза асарни ёзишда ўша вақтдаги саҳна шароитлари ва труппаларнинг ижодий имкониятларини назарда тутган. Спектаклда образларни талқин қилиш услуби эса, характерларни бир-биридан яққол ажратиб турадиган бўёқлардан фойдаланиш асосида қурилган эди. Режиссёр ва актёр образнинг синфий қиёфасини очишда кўпинча ташқи бадиий ифода воситаларидан келиб чиқарди.

Масалан, Солиҳбой (бу ролни биринчи марта Фарғонада М. Қори-Ёқубов, Тошкентда эса А. Акбаров ижро этган) образи семиз, қорни катта, дағал, қўпол шахс сифатида талқин қилинган. Томошабин унинг устидан қаҳ-қаҳ уриб кулар эди-ю, лекин реакцион моҳиятини чуқур англамас эди. Ёҳуд Ғофир образини олайлик. (Бу ролни биринчи бор Фарғонада Ҳамзанинг ўзи, Тошкентда эса М. Уйғур ижро этади). У саҳнада бир умр қашшоқликда яшаб, эзилиб келган, эни-боши жулдир камбағал гавдаланарди. Унинг бойга қарата айтадиган сўзлари кучли эҳтирос билан суғорилган эди. Лекин томошабин Ғофирнинг ички кечинмаларини бойга нисбатан унда туғилган чексиз ғазаб ва нафратнинг ижтимоий сабабларини тўлалигича билиб етмасди.

Образ, умуман спектакль кўпроқ агитацион характерга эга бўлган. Бу ҳол у давр учун табиий эди. Чунки ёш ўзбек театри мураккаб ижодий масалаларни ҳал қилиш учун керакли ижодий тажрибага ҳали эга эмас эди. Бундан ташқари, граждандлар уруши кетаётган кескин бир даврда чуқур психологик образ яратиш учун фурсат ҳам йўқ эди. Шунга қарамай, «Бой ила хизматчи» драмаси ўша давр нуқтаи назаридан томошабинни янги ҳаёт томон чорлашда ғоят катта аҳамиятга эга бўлди. Асар йигирманчи йиллар давомида Андижон, Қўқон ва республикамизнинг бошқа шаҳарлардаги театр труппаларида саҳналаштирилди.

Ҳамзанинг туғилганига эллик йил, халқ душманлари томонидан ваҳшиёна ўлдирилганига ўн йил тўлиши муносабати билан 1939 йилда «Бой ила хизматчи» драмасининг янги нусхаси Ҳамза номидаги академик драма театрида ва республикамизнинг ҳамма театрлари саҳнасида пайдо бўлади. Ҳатто ўша йили М. Горький номидаги рус драма театри ҳам уни ўз томошабинларига кўрсатади.

Драманинг янги нусхаси Ҳамзанинг бир-бирига ғоявий жиҳатдан яқин ва бадиий мукаммал ишланган икки асари — «Бой ила хизматчи» ва «Бурунги сайловлар» пьесалари заминида вужудга келиб, Ҳамзанинг шогирди, атоқли совет драматурги Комил Яшин таҳририда тикланган. Бу асарнинг саҳнада пайдо бўлиши бутун ўзбек совет театри санъати тарихида бурилиш ясади, миллий театр маданиятимизни камолот чўққисига кўтарди. Бунга қадар саҳналаштирилган «Бронепоезд 14—69», «Макр ва муҳаббат», «Ревизор», «Исён». «Номус ва муҳаббат», «Тор-мор», «Гамлет» каби ажойиб асарлар ўзбек саҳнасида социалистик реализм асосларининг шаклланиши ва ривожланиши учун мустаҳкам замин ҳозирлаган бўлса, «Бой ила хизматчи» спектаклида саҳна реализми тамомила қарор топди.

Ҳамза номидаги академик драма театрида саҳналаштирилган «Бой ила хизматчи» спектаклининг ғоявий концепциясини бой билан хизматкор ўртасидаги шахсий адоват эмас, бир-бирига қарама-қарши турган икки синфнинг муросасиз зиддияти, ҳаққоният билан адолатсизлик ўртасидаги кескин кураш ташкил қилган. Спектаклдаги ҳамма нарса кўзга илинар-илинмас оддий деталлардан тортиб то йирик образларгача ана шу чуқур ижтимоий конфликтни ҳал қилишга бўйсундирилган.

Шу туфайли ҳам театр коллективи режиссер Етим Бобожонов билан биргаликда революцион ғоя, сиёсий ва фалсафий эҳтирос, романтик руҳ билан бошдан-оёқ суғорилган тўла маънода реалистик спектакль яратишга муваффақ бўлган. Драмада кўтарилган олижаноб ва пок муҳаббат, умуман ўзбек меҳнаткашининг юксак ахлоқига доир масалалар ҳам ижтимоий проблемага узвий боғланган. Спектаклда яратилган ҳар бир образ — Мастондан тортиб Ғофиргача, приставдан тортиб Солиҳбойгача ўзбек театр тарихига алоҳида саҳифа бўлиб кирган десак, хато бўлмайди.

Бу спектаклда Ғофир образини биринчи бор буюк совет актери Аброр Ҳидоятов яратган эди. У Отелло образи устида иш бошлаган 1940 йилдан сўнг Ғофир ролини улкан санъаткор Шукур Бурхонов узлуксиз ижро этиб келди. Образнинг ғоявий йўналиши бу иккала актер талқинида ўзининг тўғри ва чуқур ифодасини топди.

Шунинг билан бирга уларни бир-биридан ажратадиган хусусиятлар ҳам бўлган. Масалан, А. Ҳидоятовнинг Ғофири ўйчанлиги, вазминлиги, салмоқдорлиги, ички эҳтироси билан ажралиб туради. Актер ўз қаҳрамонини бир қадар романтик образ йўсинида талқин қилган. Ш. Бурхонов эса Ғофирни кўпроқ ижтимоий психологик тарзда гавдалантирган. Унинг Ғофири андишали, мулоҳазали бўлса ҳам, ўзининг кучли эҳтиросини ичида сақлай олмайди, адолатсизлик бор жойда бутун жон-жаҳди билан қарши чиқади. Ҳар иккала актер ҳам Ғофирни катта бадиий умумлашмалар даражасига кўтариб, унда революцион онгнинг туғилиб шаклланa бошлаганлигини юксак маҳорат билан кўрсатган.

Ҳамза труппасида Жамила ролини биринчи марта машҳур актриса Мария Кузнецова ижро этган эди. Карл Маркс номли труппада эса бу образни Маъсума Қориева яратган эди. У даврдаги Жамила образи революциядан илгариги кўпчилик ўзбек хотин-қизларига хос пассив характерга эга бўлган. Драманинг янги нусхасида севимли актрисамиз Сора Эшонтўраева талқинида Жамила образи ўз тақдирига тан берувчи аёл эмас, балки адолатсизликка, зулматга дадил қарши чиққан, ўз инсоний ҳуқуқлари ва эркин муҳаббатини ҳимоя қилишга қодир бўлган иродали курашчи даражасига кўтарилган. Моҳир санъаткор ўз қаҳрамонида ўзбек аёлларига хос энг нафис ва нозик хислатлар билан исёнкор қалбга мансуб ажойиб хусусиятларни усталик билан мужассамлантирган.

Солиҳбой ҳам атоқли актер Обид Жалилов ижросида ўзининг классик талқинини топди. Санъаткор Солиҳбой тимсолида феодал ва капиталистик жамиятнинг қабиҳликларини ўзида мужассамлаштирган эзувчилар синфи вакилининг типик образини кўрсатди. Солиҳбой бадиий умумлаштирилган образ бўлса ҳам, актёр ижросида тарихан конкретлашган. Шу туфайли томошабин саҳнада бадиий образнигина эмас, балки у орқали ҳаётда бўлган конкрет шахсларни ҳам кўра олди.

Драмадаги фақат бу бош қаҳрамонлар эмас, балки Ҳожи она (М. Кузнецова ва З. Ҳидоятова), Қодирқул (Х. Латипов), Гулбаҳор (Ш. Маъзумова), Холмат (Л. Назруллаев), Хонзода (Х. Хўжаева), Пошшоойим (З. Садриева) ва бошқа катта-кичик образлар ҳам талантли саҳна усталари ижросида ўзининг қайтарилмас ифодасини топди.

Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш зарурки, ҳар бир актёр образ устидаги ишини спектакль қўйилгандан кейин ҳам давом эттириб, унинг характерини чуқурлаштириб борди, керакли бадиий қиёмига етказди. Шунинг учун ҳам «Бой ила хизматчи» спектакли чорак аср давомида саҳнадан тушмай, «Отелло», «Алишер Навоий», «Шоҳи сўзана», «Ҳуррият», «Мирзо Улуғбек», «Қонли сароб», «Имон» каби қатор ажойиб спектаклларга чинакам реалистик ижод йўлини очиб бериб, томошабинни юксак идеаллар руҳида тарбиялаб келди.

Мана санъатсевар томошабинимиз қайта қўйилган саҳнамиз дурдонаси — «Бой ила хизматчи» драмаси, унинг янги ижрочилари билан яна учрашади. Таниқли режиссер Тошхўжа Хўжаев саҳналаштирган бу спектакль аввалги спектаклнинг энг яхши бадиий анъаналарини сақлаган ҳолда, ўз оҳанги, ўз жаранги билан томошабинимизга улкан эстетик завқ бағишлайди, деган умиддамиз.

Ф. ЖЎРАЕВ,

БИРИНЧИ ТОРТИҚ

Ўзбек театри 50 ёшга тўлди. Бу давр ичида саҳнамиз фахрли йўлни босиб ўтиб, ажойиб образлар яратди, совет санъатини бойитди. Саҳнамизнинг фахри бўлган «Бой ила хизматчи» драмаси Ҳамза театри саҳнасида эллик йилдан бери қўйилиб келади. Бу спектакль ҳақида жуда кўп атоқли санъатшуносларнинг ва чет эллик кишиларнинг айтган бебаҳо фикрлари мавжуд. Санъатимиз юлдузлари бўлган Обид Жалилов, Шукур Бурхонов, Сора Эшонтўраева, Олим Хўжаевлар яратган образлар кўпсонли саҳна муҳлисларини ҳалигача қувонтириб, ҳаяжонлантириб келади.

Бугун театр ўзининг эллигинчи мавсумини «Бой ила хизматчи» драмасининг намойиши билан бошлайди. Бу сафарги намойишда Солиҳбой ролини СССР халқ артисти Олим Хўжаев, Ғафур ва Жамила ролларини республикада хизмат кўрсатган артистлар Рихси Иброҳимова ва Турғун Азизов ижро этишади. Ёшлар талқинидаги бу образлар ҳам томошабинларга манзур бўлиши шубҳасиз.

Суратда: «Ҳамза» театри янги биносининг ташқи кўриниши.

ИЖОДИЙ ЙЎЛ ЗАРВАРАҚЛАРИ

1918 ЙИЛ ФЕВРАЛЬ—МАРТ. Маннон Уйғур «Турон» труппасини ташкил этди. Бу труппа Эски шаҳардаги махсидўзлик маҳалласида (ҳозирги Октябрь район ҳарбий комиссариати биносида) жойлашган эди.

1918 ЙИЛ, ИЮЛЬ. «Турон» труппаси қайтадан тузилиб, унга «Карл Маркс номидаги ўзбек совет драма труппаси» номи берилди. Ўша пайтда бу труппада А. Ҳидоятов, М. Муҳамедов, К. Ёқубов, Ф. Умаровлар бор эди.

1920 ЙИЛ 17 МАРТ. Маннон Уйғур труппаси Халқ Маорифи Комиссарлари театри бўлими ихтиёрига ўтади. Ўша пайтда театрга Е. Бобожонов, О. Жалилов ва бошқалар келишади.

1920 ЙИЛ 3 ИЮНЬ. Труппа биринчи сонли ташвиқот поезди билан граждандлар уруши фронтларида Ҳамзанинг «Бой ила хизматчи», М. Уйғурнинг «Туркистон табиби» спектаклларини намойиш этди.

1920 ЙИЛ 17 ДЕКАБРЬ. Карл Маркс труппаси асосида ўзбек давлат совет театри тузилди. Унга «Намуна ўлка драма труппаси» деган ном берилди.

1926 ЙИЛ 25 ИЮНЬ. Москва студиясини битирувчиларининг Ўзбекистонда гастроллари бошланди. Студиячилар ўзбек томошабинларига Н. В. Гоголнинг «Ревизор» Б. Н. Биль-Белоцерковскийнинг «Акс садо», спектаклларини кўрсатишади.

1927 ЙИЛ 7 ИЮЛЬ. Боку театр техникуми ўқувчиларининг ҳисобот гастроллари бошланади. Улар Мольернинг «Жорж Данден» ва Ж. Жаваннинг «Ойдин» спектаклларини намойиш этишади.

1929 ЙИЛ 8 АПРЕЛЬ. Ўзбекистон ССР Марказий Ижроия Комитетининг қарори билан ўзбек театри коллективига ўзбек халқининг асл фарзанди, 1929 йил 18 мартда Шоҳимардонда ёвузларча ўлдирилган Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий номи берилди.

1933 ЙИЛ ИЮНЬ. Театр коллективи Туркманистонда бўлган гастролини тугатди. Театр қардош республика томошабинларига З. Саид ва Н. Сафаровнинг «Тарих тилга кирди», К. Яшиннинг «Ёндирамиз», З. Фатхуллининг «Мустақиллик», К. Гоцийнинг «Маликаи Турондот» спектаклларини кўрсатди.

1933 ЙИЛ Ўзбекистон Марказий Ижроия Комитети қарори билан Ҳамза театрига академик театр деган унвон берилди. М. Уйғурга «Ўзбекистон халқ артисти», А. Ҳидоятов, Е. Бобожонов, С. Эшонтўраева, М. Мироқилов, М. Кузнецова, М. Қориевага «Республикада хизмат кўрсатган артист» унвони берилди.

ИЖОДИЙ ЙЎЛ ЗАРВАРАҚЛАРИ

1935 ЙИЛ 15 МАРТ. Театрнинг 15 йиллиги нишонланди. Театр-юбиляр номига жуда кўп табрик телеграммалари, жумладан, Москва бадиий театрининг асосчиларидан бири К. С. Станиславскийдан ҳам табрик хати келди. У шундай деб ёзган эди: «Пролетар революцияси бунёдга келтирган ўзбек драма театри 15 йиллик фаолиятида гуллаб-яшнади, ўз ижодида Ватанининг рангба-ранг санъатини, унинг бутун гўзаллигини, нафосатини сақлаб келди, айни вақтда ўтмишни ва бугунги порлоқ кун учун олиб борган курашини ўз асарларида кўрсатди. Театр замонавий саҳна эришган ютуқларни диққат билан ўрганди ва улардан ўз миллий хусусиятларига мос равишда фойдаланди. У асримизнинг улкан санъатини яратишда дадил одим отмоқда».

1937 ЙИЛ ИЮНЬ. Москвада Ҳамза номидаги ўзбек академик драма театрининг гастроллари бошланди. Улар пойтахт томошабинларига К. Яшиннинг «Номус ва муҳаббат», «Тор-мор», В. Шекспирнинг «Гамлет», Н. Погодиннинг «Менинг дўстим» спектаклларини намойиш қилди. Спектакллар москваликларда катта таассурот қолдирди. Москва студиясининг собиқ педагогларидан бири Л. Свердлин «Ўзбек театрининг кўп артистларини, жумладан, С. Эшонтўраева, А. Ҳидоятов, Л. Назруллаевни рус драмасининг етук санъаткорлари билан бир қаторга қўйиш мумкин» деди.

1940 ЙИЛ 6 НОЯБРЬ. Режиссер Е. Бобожонов Н. Погодиннинг «Милтиқли киши» асарини саҳнага қўйди. В. И. Ленин ролини артист С. Табибуллаев ижро этди. Буюк революция доҳийси образини саҳнада ёритиш соҳасида қўйилган биринчи дадил қадам шундан бошланган эди.

1941 ЙИЛ 28 ЯНВАРЬ. В. Шекспирнинг «Отелло» спектаклининг премьераси бўлди. Бу фожианинг саҳнага қўйилиши театр шуҳратини яна ҳам ошириб, уни мамлакатимизда Шекспир асарларини муваффақият билан саҳналаштирган энг илғор театрлар қаторига қўйди. Отелло ролини Аброр Ҳидоятов, Дездемона ролини Сора Эшонтўраева ижро этишди.

1948 ЙИЛ 13 ЯНВАРЬ. Театр Уйғун ва Иззат Султоннинг «Алишер Навоий» драмасини саҳналаштирди. Спектаклда қатнашган қатор артистлар ўзларининг етук санъаткор эканликларини исботладилар. Спектаклда иштирок этган М. Уйғур, С. Эшонтўраева, А. Ҳидоятов, О. Хўжаев, Л. Назруллаев, О. Жалилов, С. Табибуллаев, С. Милениинга СССР Давлат мукофоти лауреатлари дипломлари берилди.

ҲАМИША НАВҚИРОН

СССР халқ артисти Олим ХЎЖАЕВ билан суҳбат

Бугун театримизнинг санъаткорлари талабчан томошабинларимиз билан бирга «Ҳамза»нинг навқирон 50 ёшлигини шоду ҳуррамлик билан янги, ҳашаматли бинода, нишонлайдилар.

Театримиз оловли йилларда — ҳам ташқи, ҳам ички душманларга қарши жанговар кураш олиб борилаётган 1918 йилда биринчи бор ёш талантлар труппаси билан ташкил топди.

Ўзбек халқининг севимли фарзанди Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий Фарғона водийсидан, улкан санъаткор Маннон Уйғур Тошкентдан парвоз қилиб чиқишди. Ҳар икки оташин қалб, катта истеъдод эгаси ўзлари тузган труппа билан бирга жанг майдонида, фронтда учрашди. Жангчиларимизни зафарга илҳомлантирган, ўз қўшиқлари, саҳна асарлари, куй садолари билан кишилар қалбига завқ бағишлаган санъаткорлар шу ерда бирлашиб, 1919 йилда расмий равишда ўзбек театри деб ном олди.

Ўша даврда труппада ўзбек томошабинларини ўзларининг етук баркамол талантлари билан ўн йиллаб мафтун этиб келган Етим Бобожонов, Аброр Ҳидоятов, Обид Жалилов, Миршоҳид Мироқилов, Фатхулла Умаров сингари севимли артистларимиз бор эди.

1924 йил санъаткорларимиз учун истиқбол эшиги очиб берилган унутилмас йил бўлди. Ўзбекистон партия, ҳукумати тошкентлик, Самарқанд ва бухоролик санъат шайдоларидан бир группасини Москва, Вахтангов театри ҳузурида ташкил этилган студияга ўқишга юборди. Сора Эшонтўраева, Замира Ҳидоятова, Маннон Уйғур, Аброр Ҳидоятов, Саъдихон Табибуллаев, Шариф Қаюмов, Ҳожисиддиқ Исмоиловлар Москвада, улуғ рус халқининг улкан истеъдодли санъаткорлари, режиссёрлари қўлида таълим олган, саҳна сирларини синчиклаб ўрганган, устозлар айтганларидек сўзларини ҳаракатларига, ҳаракатларини сўзларига пайванд этган дастлабки қалдирғочларимиз эдилар. Улар буюк санъаткор К. С. Станиславский системасини ўргандилар. Вахтангов, Симонов, Толчанов, Свердлин каби саҳна усталарининг таълимини олдилар.

1930 йил театримиз коллективи учун дастлабки синов йили бўлди. Театрларнинг Бутуниттифоқ олимпиадасида қатнашиб, катта муваффақият қозондик. Йиллар оша «Ҳамза»миз камолот босқичига кўтарила борди. Саҳнамизда талантли, истеъдодли юлдузлар кўрина бошлади. Шукур Бурхонов, Зайнаб Садриева, Наби Раҳимов, Лутфулла Назруллаев, Шоҳида Маъзумова, Ғани Аъзамов, Мақсум Юсупов Шукур Тўғонов, Зикир Муҳаммаджонов сингари етук артистларимиз ўзбек томошабинларининг меҳр-муҳаббатига, ҳурматига сазовор бўлдилар.

Санъаткорларимиз ўзбек совет драматурглари, рус классиклари асарларини саҳналаштириб катта муваффақиятларга эришдилар. Айни вақтда улар чет эл прогрессив драматургларининг асарларини саҳнага қўйишда, образларни тўлақонли яратиб, уларнинг ички дунёсини очиб беришда дадил қадам қўйдилар. Ҳозиргача саҳнамиздан тушмай келаётган «Бой ила хизматчи», «Алишер Навоий», «Ҳамза» пьесалари билан бир қаторда томошабинларимиз Шекспирнинг «Отелло», «Гамлет», Шиллернинг «Макр ва муҳаббат» каби саҳна асарларини ҳам баркамол санъаткорларимиз ижросида завқ билан томоша қилиб келдилар.

1937 йилда Москвада бўлиб ўтган ўзбек адабиёти ва санъати декадаси Ленин орденли академик театримиз коллективи учун катта синов бўлди. Талабчан москвалик томошабин дўстларимиз СССР Халқ артисти, саҳна сардори Аброр Ҳидоятов яратган Гамлет образига таҳсин ўқидилар. Машҳур режиссёр, атоқли артист Свердлин Тошкентга келганида Аброр ака яратган Отеллони юксак баҳолади. Унинг талантига тан берди. «Мен ҳам кўп вақтдан бери Отелло образини яратишни орзу қилиб келар эдим. Мана энди ўзбек саҳнасида шогирдим Аброр ижросида қиёс этиб бўлмайдиган даражада юксак истеъдод билан яратилган Отелло образини кўриб ўз фикримдан қайтдим. Чунки Отеллони Аброрчалик ярата олишга кўзим етмай қолди». Бу атоқли совет санъаткорининг Аброр Ҳидоятовга берган баҳоси эди.

Улуғ Ватан уруши йилларида саҳнага қўйилган асарлар баҳодир йигитларимизни адолатли улуғ жангга отлантирди. Фашист босқинчиларга қарши мардона жанг қилишга чақирди. «Ўлим босқинчиларга» каби спектакллар томошабинлар қалбида гитлерчи босқинчиларга қарши қаҳр-ғазаб ҳисларини аланга олдирди.

Сўнгги йилларда театримиз янгидан-янги саҳна асарлари билан бойиб бормоқда. «Бой ила хизматчи», «Алишер Навоий» каби умри узоқ спектакллар қаторида «Қонли сароб», «Мирзо Улуғбек», «Аяжонларим», «Парвона», «Қотил» каби томошабинларимиз олқишига сазовор бўлган спектакллар қўшилди.

Театримиз ижодий коллективи умидли ёшлар билан ўсиб бормоқда. Яйра Абдуллаева, Ирода Алиева, Эркли Маликбоева, Рихси Иброҳимова, Турғун Азизов, Обид Юнусов, Ойдин Норбоева сингари ёшларимиз бизнинг келажагимиз, театримизнинг фахри ҳисобланадилар.

Ҳа, шундай. «Ҳамза»миз 50 ёшга тўлди. Бу навқирон умр! Санъаткорларимиз бундан буён ҳам юксак образлар яратиш йўлида ҳормай-толмай ижодий меҳнат қиладилар.

Ҳамза театри биносида диққатга молик музей ташкил қилинди. Музейга қўйилган экспонатлар театрнинг эллик йил мобайнида босиб ўтган йўлини кўрсатади. Музейда бўлган ҳар бир киши саҳнамизнинг илк қалдирғочлари билан бир қаторда эндиликда театрга келиб қўшилаётган ёшларнинг ижодий йўли билан ҳам танишишга муяссар бўладилар. Суратда: музейдаги экспонатларнинг бир кўриниши.

А. Абалян фотолари.

ТЕАТР МУЗЕЙИДА

Ҳамза театри коллективи ўзининг ярим асрлик тўйига жуда ажойиб туҳфа ҳозирлади. Янги театр биносининг тўртинчи қаватида театр эллик йил ичида босиб ўтган йўлни акс эттирувчи музей ташкил қилинди.

Музейга кираверишда ўзбек саҳнасининг илк қалдирғочлари, улар ижро этган роллар ва ўша даврда чиқарилган афишалар билан танишасиз. Шу театрнинг асосчилари бўлган улуғ шоир Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий ва биринчи ўзбек режиссёри Маннон Уйғурнинг бюстларига кўзингиз тушади. Атоқли санъаткор Аброр Ҳидоятовнинг ижодий йўлини акс эттирувчи стенд ёнига катта альбом қўйилган. Бу альбомни варақлаб чиқар экансиз, А. Ҳидоятов санъатидан мамнун бўлган, жаҳоннинг жуда кўп мамлакатларидан келган кишиларнинг фикрларини ўқийсиз.

Сўнгра диққатингизни бутун бир деворни эгаллаган улкан барельеф жалб этади. Унинг бир томонида Ҳамза ва иккинчи томонида Уйғур, ўртада эса «Бой ила хизматчи» драмасининг қаҳрамонлари акс эттирилган. Ундан нарида марҳум санъаткор Е. Бобожонов, О. Жалиловнинг бюстлари ва улар ижодига бағишланган стендлар ўрнатилган. Зал бўйлаб бир оз юрилгач Ш. Бурхонов ва О. Хўжаевларнинг бюстларини кўрасиз.

Ўртада саф тортиб турган стендларнинг биринчиси СССР халқ артистлари О. Хўжаев, Ш. Бурхонов, С. Эшонтўраева, Н. Раҳимов, иккинчиси Давлат мукофоти лауреатлари А. Ҳидоятов, М. Уйғур, Л. Назруллаев, О. Жалилов, С. Табибуллаев, учинчи стенд Ҳамза номидаги республика Давлат мукофоти лауреатларига, тўртинчи стенд театр фаолиятида актив қатнашган драматурглар, сўнгги стенд эса режиссёрларга бағишланган.

Музейда театрнинг ҳар бир артистига бағишланган, уларнинг ижодий йўлини ҳартомонлама ҳикоя қилиб берадиган алоҳида-алоҳида стендлар қўйилган. Қувончлиси шундаки, бу ерда бўлган ҳар бир киши турли йилларда вафот этган, шу кунгача номи камдан-кам тилга олинадиган артистлардан Ҳ. Исломов, И. Раҳматов, Т. Саидавимова ва Ғ. Исомовнинг суратлари, улар ижро этган роллар билан ҳам танишади.

Агар бундай театр музейининг биринчи марта ташкил қилинишини ҳисобга олсак, бу санъатимиз ва маданиятимиз тарихида катта воқеадир. Бу ерда бўлган кишилар М. Уйғурнинг талантли артистгина эмас, балки истеъдодли драматург эканлигидан ҳам хабардор бўлади (у «Туркистон табиби» ва бошқа бир қатор саҳна асарлари ёзган). Унинг режиссёрлик фаолияти билан танишади, А. Ҳидоятов, Е. Бобожонов, Л. Назруллаевларни саҳнада кўрмаган кишилар шу артистлар ижросидаги турли спектакллардан олинган суратлар билан танишишга муяссар бўладилар.

Э. УСМОНОВ.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

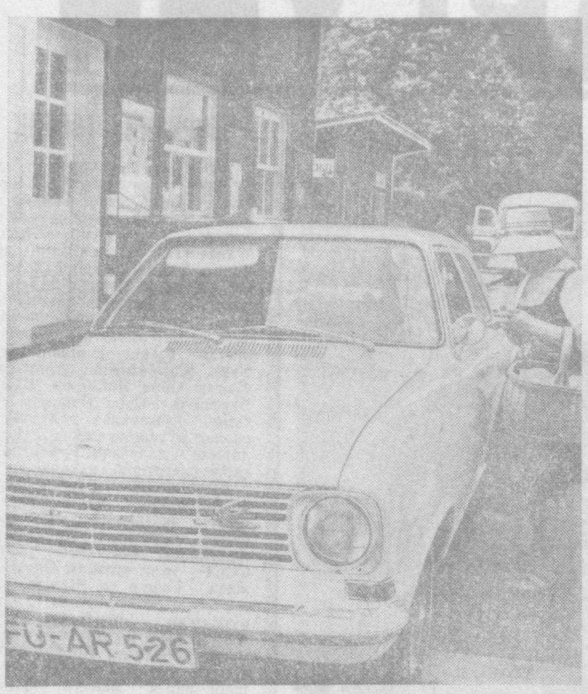

Қор босган чўққилар, музликлар, чуқур ғорлар Австрия Альпининг манзарасини ташкил этади. Бу гўзал табиат тоғ шалолалари, яшнаётган далалар, кўркам қишлоқлар билан қўшилиб инсон қалбида унутилмас из қолдиради. Австралияга келган ҳар бир сайёҳ бу ерга келмасдан кетолмайди. Тоққа осма арқонлар ёки машиналарда кўтарилиш мумкин. Афсуски бу ерда ҳам бутун мамлакатдагидек капиталистик ҳаёт нафаси сезилиб турибди. Тоққа кўтарилмоқчи бўлган ҳар бир автотурист машина йўлидан фойдалангани учун кўп миқдорда ҳақ тўлаши керак. Суратда: ҳақ тўлаш пайти.

Н. Субботкина фотоси, (ТАСС).

ЧЕХОСЛОВАКИЯДАГИ АҲВОЛГА ДОИР

Чехословакия миллат мажлисининг сессияси 13 сентябрда ўз ишини тамомлаганлиги совет матбуотида ҳабар қилинган эди. Чехословакия Социалистик Республикаси ҳукуматининг таклифи билан қабул қилинган ҳужжатлар ва қарорлар изчиллик билан бажариладиган бўлса, шубҳасиз, бу нарса Чехословакия Социалистик Республикасидаги аҳволни Москвадаги Совет-Чехословакия музокаралари вақтида эришилган келишим негизида нормаллаштириш жараёнида муҳим роль ўйнаши мумкин.

Чехословакиядаги баъзи матбуот органларидан Совет-Чехословакия музокараларининг якунларини маъқулловчи, вазиятни ҳамда Чехословакия Социалистик Республикасида социализмни янада мустаҳкамлашга қаратилган чора-тадбирларни реалистик баҳоловчи мақолалар босилиб чиқди.

14 сентябрда Чехословакия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари А. Дубчек Прага телевидениеси орқали нутқ сўзлади. У, «партия ва мамлакатдаги ишларни янада ривожлантириш имконятини очиб берувчи» Москва битимларини бажаришга даъват қилди. Ана шу битимларнинг изчиллик билан бажарилиши. деб таъкидлади А. Дубчек, «биз учун сиёсий диёнат ва коммунистик ахлоқимиз масаласидир».

А. Дубчек Чехословакияда социализмга қарши кучлар иш олиб бораётганлигини эътироф қилиб, «ана шу кучларнинг қолдиқлари сиёсий иш олиб боришига янада изчиллик билан тўсқинлик қилиш», зарур, дейди. Бунда гап қандайдир мавҳум бирлик устида эмас, балки, социализм негизидаги бирлик устида, жамиятимизни социалистик ривожлантириш негизидаги бирлик устида, социалистик кучларнинг коммунистик партия теварагига бирлаштириш устида ва социализмга қарши чиққан ёки уни хавф остида қолдиришга уринган кучларни яккалаб қўйиш устида бораётир» деди сўнгра А. Дубчек.

Бу гапни айтмоқ учун ҳамма асослар борлигини, чунки социализмга қарши унсурлар ҳали қуролни ташламаганлигини фактлар кўрсатиб турибди. Бу унсурлар ўз кучларини қайтадан гуруҳлаб олмоқдалар. Ҳозирги вазиятда мослашга интилмоқдалар, «яппи бирлик» ва жипслик шиоридан ўзларининг давлат аппаратидаги, жамоат ташкилотларидаги, ижодий союзлардаги мавқеъларини ва айниқса оммавий пропаганда органларидаги ўз кадрларини сақлаб қолиш учун фойдаланишга уринмоқдалар. Бу доиралар кучларнинг синфий, марксизм-ленинизм негизидан ажратишдан ўлгудай қўрқмоқдалар.

Ўнг унсурларнинг тактикаси зарарли эканлиги Чехословакия коммунистларига тобора равшан бўлиб қолмоқда. Ана шу ўнг унсурлар икки йўлни ўтказиш зарурлигини—биринчидан, Москвада эришилган битимларга мувофиқ расмий йўл ўтказишни ва иккинчидан, ана шу битимларни саботаж килишга қаратилган яширин йўл ўтказиш зарурлигини гапирмоқдалар.

Социализмга қарши бўлган ана шу душман кучлар матбуот саҳифаларида, шунингдек радио ва телевидение эшиттиришларида Москвадаги музокараларни нотўғри талқин қилиб беришга уринмоқдалар, уларнинг бу уриниши Москва битимларини изчиллик билан ва оғишмай бажаришни талаб қилиб чиқаётган ҳамма кишиларни аслида обрўсизлантиришга қаратилган. «Смена» газетасида босилган мақола бунга мисол бўла олади. Шу мақоланинг муаллифи машъум Прохазка «орқадан пичоқ урилди» деган мақоласида Чехословакия раҳбарларининг тушунтиришларига фақат бир процент ишониш мумкин, деб даъво қилади.

Кейинги ойлар мобайнида социализмга қарши ошкора гиж-гижлаш фаолиятини олиб борган кишиларнинг ўзи Чехословакия матбуотида қолаберар экан, матбуот саҳифаларида бундай иғвогарлик чиқишларининг йўқолишига умид боғлаб бўлмайди.

Баъзи оммавий ахборот органларининг социализмга қарши ишларига йўл қўймаслик мақсадида Чехословакия миллат мажлиси 13 сентябрда қабул қилган конкрет чоралар империалистик доирларда ғазаб ва жазавани қўзғатиб юборди, шундай бўлиши олдиндан маълум ҳам эди. Чехословакиядаги вазиятни нормаллаштириш йўлида қўйилган ҳар қандай конкрет қадам бу доираларнинг мўлжаллари ва қора ниятлари барбод бўлганлигини билдиради.

Югославия матбуотида босилаётган материаллар эътиборни ўзига тортмоқда. Танюг агентлиги, баъзи газеталар, шунингдек Белград радиоасидан буржуа пропаганда органлари Чехословакиядаги аҳвол хусусида ўзининг туҳмат уйдирмаларини тарқатиш мақсадида фойдаланадиган бўлиб қолди. Иш шу даражага бориб етдики. Югославия газеталари Албания ва Хитой матбуотининг энг ашаддий антисовет уйдирмаларини босиб чиқара бошладилар. Югославиядаги ахборот органлари Чехословакиядаги социализмга қарши кучларни Москвада эришилган битимларни барбод қилишга турли йўллар билан ундамоқда. Югославия пропагандасининг ана шу органлари бу билан қандай мақсадларни кўзламоқда? —деган ҳаққоний бир савол туғилади. Уларнинг бундай ҳаракатлари социализмни ҳимоя қилиш манфаатларига, соцалистик мамлакатларнинг қардошларча бирдамлигига мутлақо тўғри келмайди.

(ТАСС 16 сентябрь).

Спорт

ХОТИН-ҚИЗЛАР СПАРТАКИАДАСИ

Бугун қардош Тожикистон пойтахти Душанбада Ўрта Осиё ва Қозоғистон хотин-қизларининг I Спартакиадаси бошланади. Спортнинг тўққиз тури бўйича 800 га яқин энг яхши физкультурачи аёллар мусобақалашишади. Ленин комсомолининг 50 йиллигига бағишланадиган бу Спартакиада катта байрамга айланади. Унда спортчилар билан бирга ёш артистлар ҳам иштирок этишади.

Кеча Душанба шаҳрига Ўзбекистон ССР дан қатнашадиган аёллар делегацияси жўнаб кетди. Делегациямиз сафида 150 киши бор. Вакилларимиз қардош республикалар спортчилари билан мусобақалашибгина қолмай, Тожикистоннинг колхоз-совхозларида, корхоналарида бўладилар. Меҳмонлар Бутуниттифоқ зарбдор комсомол қурилиши Норак ГЭСини бориб кўрадилар.

Аёллар Спартакиадаси 24 сентябргача давом этади.

АСАБЛАР БАРДОШ БЕРМАГАЧ

17 сентябрь куни Ленинград, Минск ва Луганск шаҳарларида футбол бўйича мамлакат чемпионатининг навбатдаги ўйинлари бўлди. «Зенит» Москванинг «Спартак» командасини 1:0 ҳисобида енгди. Тўпни Вьюн киритди. Бу ўйинда Москвалик Логофет судьяга нисбатан қўпол муомалада бўлганлиги учун майдондан чиқариб юборилди. Бундай хунук ҳол «Заря» — «Динамо» (Тбилиси) матчида ҳам содир бўлди. Динамочи Кутивадзе ҳам ўйиннинг иккинчи бўлимида шундай жазоланди. Учрашув 0:0 ҳисобида тугади.

Минскдаги ўйинда майдон эгалари «Локомотив» дарвозасига иккита жавобсиз тўп киритиб, муҳим ғалабага эришдилар. Тўпларни Арзамасцев ва Малофеев уришди.

Б. СПАССКИЙ — В. КОРЧНОЙ МАТЧИ

Жаҳон чемпионлигига даъвогарларнинг бешинчи учрашуви Корчнойнинг бироз позицион устунлиги билан кечиктирилган эди. Бу ўйин давом эттирилганда Спасский яна маҳорат кўрсатди ва рақиблар 51-юришда дуранга рози бўлишди. Беш ўйиндан сўнг ҳисоб Спасский фойдасига 3,5:1,5 бўлди.

Олтинчи партия 17 сентябрь куни ўйналди. Бу учрашув Корчнойнинг қўли баланд ҳолда кечиктирилди.

ЭЙСЕБИОНИНГ — «ОЛТИН БУТСИ»СИ

Португалиянинг «Бенфика» командаси ҳужумчиси Эйсебио Францияда чиқадиган «Франс футбол» ҳафталигининг «Олтин бутси» мукофоти билан тақдирланди. Бу мукофот ҳар йили Европа миллий чемпионатларида энг яхши натижа кўрсатган ҳужумчига берилади. Ўтган йилги мавсумда Эйсебио рақиблар дарвозасига 42 та тўп киритган эди.

БУГУН НАВБАТДАГИ ТУР

Бугун «А» класснинг иккинчи лига командалари навбатдаги тур мусобақаларини бошлайдилар. «Политотдел» командаси Красноярск шаҳрида ўйнайди. Ўтган турни ҳам ҳамшаҳарларимиз сафарда ўтказдилар. Улар Улан-Удеда «Селенга»га қарши ўйнаб, 1 очкони қўлга киритган эдилар (ҳисоб 2:2 бўлган эди). Ҳозир «Политотдел» бешинчи ўринда бормоқда. Турнир пешқадами Омскнинг «Иртиш» командаси ўтган турда ўз майдонида 1 очко йўқотди. Сибирликлар «Энергетик» билан бўлган учрашувни 2:2 ҳисобида якунладилар. «Иртиш»га Хабаровск армиячилари яқинлашиб қолди. Армиячилар «Кузбасс»ни қабул қилиб, 1:0 ҳисобида ғалаба қозондилар. Бошқа учрашув натижалари қуйидагича тугади: «Шахтёр» (Қарағанда) — «Нефтяник» (Фарғона) — 0:0; СКА (Новосибирск) — «Помир» — 1:0; «Луч» — «Темп» — 1:2; СКА (Чита) — «Томлес» — 1:1; «Рассвет» — «Строитель» — 1:2.

АФРИКАНИНГ КАТТА МУВАФФАҚИЯТИ

ЖАЗОИР. Африка Бирлиги Ташкилотига аъзо бўлган мамлакатлар давлат ва ҳукумат бошлиқлари ассамблеясининг сессияси якунларини Жазоир газеталари: Африка Бирлиги Ташкилотининг юксак даражадаги кенгаши Африканинг катта муваффақияти бўлди, деб баҳоламоқдалар.

«Конференция қарорлари, — деб таъкидлайди «Ал-муджаҳид» газетаси, —Африка халқларининг Африкани мустамлакачиликдан ва ирқчиликдан батамом озод қилиш учун олиб бораётган курашини кучайтиришга қаратилган». «Африка Бирлиги Ташкилотининг юксак даражадаги кенгаши, деб ёзади газета, Африка мамлакатларининг ишларига ажнабийларнинг аралашувини кескин қоралади, бундай аралашувдан Нигерия айниқса азоб чекмоқда».

«Ассамблея, — деб ёзади «Ашшаоб» газетаси,—Африка Бирлиги Ташкилотига янги куч бахш этди. Бу ассамблея Африка душманларига кескин зарба берди». Газета Нигерия юзасидан аҳиллик билан резолюция қабул қилинганлиги империалистларнинг ана шу райондаги планларига зарба беради, — деб уқтириб ўтади.

ЖАЗОИР. «Биз шундай бир бақувват асос яратаолдикки, бу асос бизнинг қитъамизга қолоқликни тугатиш йўлидан олға қадам қўйиш имконини беради», — деди Жазоир Революцион кенгашининг раиси Х. Бумиддин. Африка давлатлари бошлиқлари 5-ассамблеясининг якунловчи мажлисида сўзлаган нутқида Х. Бумиддин шуни таъкидладики, Африка мамлакатлари бирлигини таъминлаш, Африканинг ҳамма районларини батамом озод қилиш ва африкаликларнинг улуғ оиласидаги аъзолари ўртасида мустаҳкам бирликка эришиш сингари масалаларда ассамблеянинг ҳамма қатнашчилари якдилдирлар. (ТАСС).

СУРИЯ ҚАСАБА СОЮЗЛАРИНИНГ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

ДАМАШҚ. Бу ерда Сурия ишчи касаба союзлари умумфедерациясининг конференцияси очилди. Конференцияда Сурия ҳукуматининг аъзолари ва Араб социалистик уйғониш партиясининг раҳбарлари, таниқли жамоат арбоблари ва сиёсий арбоблар, 20 мамлакатдан келган касаба союз делегациялари, шу жумладан ВЦСПС секретари В. Ф. Богатиков бошчилигидаги совет касаба союз делегацияси ҳозир бўлди.

Конференция расмий равишда очилганидан сўнг делегатлар ҳузурида Сурия бош министри Юсуф Зуайин нутқ сўзлади.

(ТАСС).

ПРАГАДА УЧРАШУВЛАР

ПРАГА, 17 сентябрь. (ТАСС). Чехословакия Социалистик Республикаси ҳукуматининг Раиси О. Черник, деб хабар беради Чехословакия Телеграф агентлиги, Чехословакияга келган СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. А. Лесечкони бугун қабул қилди.

Шу куни Чехословакия Социалистик Республикаси ҳукумати раисининг ўринбосари Ф. Гамоуз ҳам М. А. Лесечкони қабул қилди.

НИГЕРИЯДА УРУШ ҲАРАКАТЛАРИ

ЛАГОС. 17 сентябрь. (ТАСС). Нигерия федерал қуролли кучлари кеча Оверри шаҳрини ишғол қилдилар. Бу шаҳар ўзини мустақил Биафра республикаси деб эълон қилган шарқий Нигерия режимининг сўнгги суянчиқларидан бири эди. Лагос радиоси шу ҳақда хабар берди.

Энди шарқий Нигерия режими қўлида фақат битта катта шаҳар — Умуахиа шаҳри сақланиб турибди.

ИСРОИЛ ИҒВОГАРЛИГИНИНГ ҚУРБОНЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК, 17 сентябрь. (ТАСС). Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Яқин Шарқдаги кузатувчилари группасининг бошлиғи генерал О. Буллнинг БМТ Бош секретари У Танга тақдим қилган қўшимча ахборотида кўрсатиб ўтиладики, 1968 йилнинг 8 сентябрида Исроил армияси Бирлашган Араб Республикасидаги аҳоли яшайдиган пунктларни ваҳшиёна тўпга тутиши натижасида кишилар қурбон бўлган ва каттагина моддий зарар етказилган. Ахборотда 26 киши ўлдирилганлиги ва 96 киши ярадор қилинганлиги, чунончи зарар кўрганларнинг кўпчилиги гражданлан шахслар эканлиги уқтириб ўтилади. Фақат Сувайш шаҳрининг ўзида 250 га яқин бино, шу жумладан 3 мактаб ва 2 касалхона биноси вайрон қилинган. Исмоилия шаҳрида эса, ҳатто БМТ кузатув пунктлари жойлашган бинолар ҳам жиддий шикастлантирилган.

БИТИМ ҚЎПОЛ РАВИШДА БУЗИЛДИ

АММОН. Исроил артиллерияси ўт очиш тўғрисидаги қарорни қўпол равишда бузиб, 17 сентябрда Иорданиянинг Ирбид шаҳрини ўққа тутди. Натижада аҳолидан уч киши оғир ярадор бўлди.

Иордания вакилининг айтишича, исроилликлар 17 сентябрь куни шу билан икки марта иғвогарлик қилдилар.

(ТАСС).

Фотообъективда—Лондон

Суратда: ишсиз рассом. М. Баранаускас фотоси,

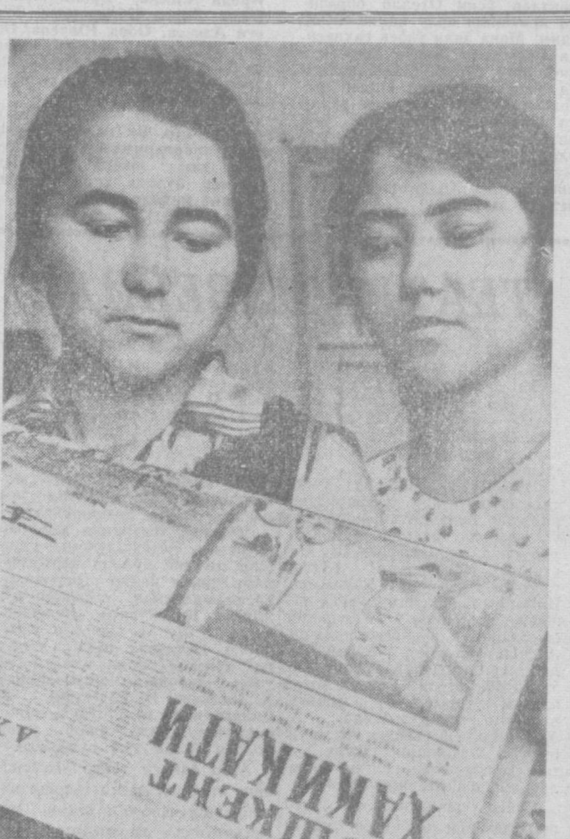

ҲУРМАТЛИ ГАЗЕТХОНЛАР!

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» газетасига 1969 йил учун обуна қилиш давом этмоқда.

Обуна баҳоси:
1 ЙИЛГА — 5 сўм 28 тийин.
ЯРИМ ЙИЛГА — 2 сўм 64 тийин.

Обуна «Союзпечать»нинг ҳамма тармоқларида ҳамда бевосита иш ёки ўқиш жойингизда қабул қилинади.

КУЗ ШЕЪРЛАРИ

ҚИРДАГИ ЧАЙЛА

Қирда кўрдим бир чайла,
Қовун-тарвуз хирмони.
Қалбим дерди, мадҳ айла,
Ёзиқ куз дастурхони.
Тарвуз чиқди хирмондан,
Думалади мен ёққа.
Шодлигидан ёрилди
Етмасданоқ пичоққа.
Қумоқ мағзи карсиллар,
Асалман, дер қўзивой.
Ранги чўғдай ловуллар,
Кўйлаги оқ-тўлин ой.
Деҳқон чиқди полиздан,
Олинг, деди, тарвуздан,
Совға кутар юрт биздан,
Етиштирдик шу бўздан.
Қалдирғочдай хаёлим,
Учди яшил пайкалга.
Қўлда тарвуз лиммо-лим
Тўлган эди асалга.
Сой тошидай тарвузлар,
Қутлар деҳқон меҳнатин.
Бунда керакмас сўзлар,
Қаранг, дер, ер зийнатин.

ОЛМАЗОР

Девор орқасидан мўралаб олма,
Ерга таъзим этар вазмин
шохлари.
Куёш ёғдусини тўйиб симирган
Олтин олмаларнинг гул
яноқлари.
Уятчанг қизлардай ранг олиб,
алвон,
Яшил рўмолларин қиялаб қарар.
Соч-соқол, яктаги қордай оқ
боғбон
Аста боғ айланиб, ҳосил
чамалар.
Шодлиги ичига сиғмай жойидан
Ерга тап-тап тушиб, боғбон
пойидан
Ўпмоқчи бўлади нақшин
олмалар,
Антиқа кўрк билан яшнаб
товланар.
Боғбон димоғига анқилар
хушбўй,
Қушлардай учади турган
жойидан.
Боғбон юрагида жўш уради куй,
Боқиб тўймас унинг нақш
чиройидан.
Қўшиқ айтмоқ бўлар кекса
миришкор,
Элга совға йўллар олтин
олмадан.
Кўз олдида эртак мисол
олмазор,
Қувонади, аста юриб, қалбидан.
Ерга таъзим этар мўйсафид
боғбон,
Ердан олар пишиб тушган
олмани.
Боғбон меҳрин қалбда тутгандай
шуон,
Олма дерди, ҳил-ҳил пишдим,
ол мани.

НАЗАРМАТ.

Редактор ўринбосари Т. РАСУЛОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.55 — Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида: 19.00 — Уйлаб топ (болалар учун), 19.30 — Телеянгиликлар, 19.45 — Ўзбекистон композиторлари Алишер Навоий юбилейига, 20.45 — Кўрсатишлар программаси.

Ўзбек тилида: 20.50 — Телеянгиликлар, 21.10 — Сурхондарё пахта далаларида, 21.30 — Шоир туғилган куннинг 525 йиллиги олдидан. Навоий гулшани, 22.20 — Бадиий фильм.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 11.30 — Ўқув эшиттиришлар программаси. Жамиятшунослик (мактаб ўқувчилари учун), 12.00 — Ўқув фильми, 12.30 — Жамиятшунослик. Дунёни билишлик (ўзбек тилида).

13.00 дан — Москва кўрсатади.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — Адабий топишмоқ (болалар учун), 20.30 — Классик куйлар саҳифаси, 21.10 — Янги иқтисодий ислоҳот амалда (суҳбат).

Рус тилида: 21.25 — Физиклар (ҳужжатли фильм), 22.35 — Концерт.

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 19/IX да Икки билагузук.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Қилич ва қалқон (3 ва 4-серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Агентнинг ўлими — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Душанбагача омон бўлсак — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10, кундуз 4 ва кеч 9-45 минутда).

Мен бу ерда бахтли эдим (1-залда тоқ соатларда) — «ДРУЖБА».

Лақма — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Алданган ва ҳўрланган — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 2, кеч 6 ва 8 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 8 ярим ва 10 яримда бошланади).

Душанбагача омон бўлсак — «ХИВА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ».

Агентнинг ўлими — «ФЕСТИВАЛЬ».

Шербург соябонлари — ТЕЛЬМАН номли.

ҲАМЗА НОМЛИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИНИНГ

(Навоий кўчаси, 34-уй)

50-МАВСУМИ

19 сентябрь кеч соат 7 яримда

БОЙ ила ХИЗМАТЧИ

спектакли билан

ОЧИЛАДИ

А. НАВОИЙ НОМЛИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРНИНГ РЕПЕРТУАР ПЛАНИ:

20/IX да — «ЛАЙЛИ ВА МАЖНУН».

21/IX да — «СУХАЙЛ ВА МЕҲРИ» премьераси.

23/IX да «СПАРТАК».

24/IX да «ДИЛОРОМ».

26/IX да — «СУХАЙЛ ВА МЕҲРИ».

27/IX да — «ЗУЛМАТДАН ЗИЁ».

28/IX да «ҚИРҚ ҚИЗ».

29/IX да — кундуз «СЕМУРҒ», кечқурун «ШОИР ҚАЛБИ».

Кундузги спектакллар соат 12 да, кечки спектакллар — 7 яримда бошланади. Билетлар сотилмоқда.

КИНО ТОМОШАБИНЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

21 дан 31 октябргача «СПУТНИК» КИНОТЕАТРИДА

Биринчи халқаро Осиё ва Африка мамлакатлари фильмлари НАМОЙИШ ҚИЛИНАДИ.

Абонент дафтарчалари сотилмоқда.

Тошкент «Союзгипрорис» лойиҳа сектори институти Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министри С. М. Мамарасуловга онаси

Ҳалима МАМАРАСУЛОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри

Р. 02810. ИНДЕКС — 6469. № 1948.